

**Барномаи
рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон
барои солҳои 2011-2020**

Муқаддима

1) Асоси таҳияи Барномаро нишондоди Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 апрели соли 2011 ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 феввали соли 2010, №33 "Дар бораи натиҷаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2009 ва вазифаҳо дар соли 2010" оид ба таҳия ва пешниҳоди лоиҳаи "Барномаи рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020" ҷиҳати баррасӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил медиҳад.

Вазифаҳои Барнома ҳавасмандгардонии фаъолияти илмию техникӣ ва инноватсионӣ, ташаккули заминаҳои меъёрии ҳуқуқии фаъолияти инноватсионӣ, ҷалби имкониятҳои илмию техникӣ мамлакат дар равандҳои инноватсионӣ, истифодаи самараноки коркардҳои илмию технологӣ ва ихтироот, таъсис ва равнақи сохторҳои инноватсионӣ мебошад.

Мақсади Барнома ташаккули низоми самараноки инноватсионие мебошад, ки ба баланд бардоштани сатҳи технологӣ ва рақобатпазирии истеҳсолот, ба бозори дохиливу хориҷӣ баровардани маҳсулоти инноватсионӣ, афзоиши молҳо ба ивази молҳои воридотӣ, суръатбахшии рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва ноилшави ба ҳадафҳои стратегии миллӣ мусоидат менамояд.

Барои арзёбии самаранокӣ ва натиҷанокии иҷрои чорабиниҳои Барнома нишондодҳои истифода мешаванд, ки қудратҳои инноватсионӣ ва омилҳои рушди фаъолияти инноватсиониро дар истеҳсолот ва соҳаи шуғл, самарабахшии таҳқиқоти илмӣ ва фаъолияти илмию техникиро тавсиф медиҳанд.

2) Самтҳои асосии Барнома инҳо мебошанд:

- таҳияи санадҳои қонунгузорӣ ва меъёрии ҳуқуқӣ, тадбирҳои иқтисодӣ ва ташкилии фаъолгардонӣ ва дастгирии фаъолияти инноватсионӣ;
- таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ;
- таъсис ва рушди инфрасохторҳои инноватсионӣ;
- ташаккул ва тақомули низоми тайёр намудани мутахассисон дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ;

- ташкили низоми иттилоотӣ ва ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ.

3) Татбиқи Барнома дар ду марҳилаи пешбинӣ гардидааст:

марҳилаи аввал - солҳои 2011-2014

марҳилаи дуюм - солҳои 2015-2020

4) Иҷрои Барнома барои таъсиси низоми инноватсионие мусоидат менамояд, ки ба истифодаи самараноки дастовардҳои пешқадами илмию техникӣ ва технологӣ, баланд бардоштани рақобатпазирии истеҳсолот, истифодаи оқилонаи ашёи хоми табиӣ ва захираҳои инвеститсионӣ, таъмини амнияти иқтисодӣ, энергетикӣ, озуқаворӣ ва экологӣ, ташаккули иқтисодии инноватсионӣ ва баланд бардоштани некӯахлоқии аҳолии мамлакат равона гардидааст.

Манбаъҳои таъмини маблағгузориҳои чорабиниҳои Барнома, лоиҳаҳои инноватсионӣ ва инвеститсионӣ, маблағҳои буҷети Ҷумҳуриявӣ, маблағҳои хусусии ташкилотҳо, Фонди инноватсионии Тоҷикистон, фондҳои инноватсионии вазоратҳо ва дигар мақомоти идораи давлатӣ, захираҳои қарзии бонкҳо, инвеститсияҳои хориҷӣ, маблағҳои бонбаргӣ ва манбаъҳои дигаре мебошанд, ки ҷалби онҳо ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифат намекунанд.

Идоракунии татбиқи Барнома ва назорати рафти иҷрои чорабиниҳои Барнома ба зиммаи Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон вогузор мегардад. Назорати истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетиро Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

Иҷрокунандагони Барнома вазоратҳо, идораҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳрҳо ва ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, муассисаҳои таҳсилоти олий, муассисаҳои соҳавии илмию таҳқиқотӣ, корхонаҳо ва ташкилотҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд.

Лоиҳаи Барномаро Комиссияи байниидоравӣ, ки бо қарори Раёсати Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 майи соли 2010, №47 таъсис шудааст, таҳия намудааст.

1. Асосноккунии зарурати қабули Барнома. Ҳолат ва мушкилоти фаъолияти инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

5) Дар ҷаҳони муосир Омили асосии рушди устувори иқтисодӣ ва ноил гардидан ба сатҳи баланди зиндагии аҳоли бо роҳи ба иҷтимоӣ нигаронидашудаи рушди инноватсионӣ гузаштани он мебошад.

Инноватсияҳо, ки дар технологияҳои нав, маҳсулот ва таҷҳизот, хизматрасонӣ, дар равандҳои нави ташкил ва такмили ихтисоси кадрҳо инъикос ёфтаанд, рақобатпазирии баланди иқтисодӣро (таъмин мекунанд. Дар мамлакатҳои аз ҷиҳати иқтисодӣ мутараққӣ ҳиссаи афзоиши

Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД) аз ҳисоби истифодаи инноватсияҳо 70-80 фоизро ташкил медиҳад.

Ҳар як мамлакат новобаста ба он, ки дар кадом сатҳи илмию технологӣ ва иҷтимоию иқтисодии рушд қарор дорад, бояд ба ташаккули низоми миллии инноватсионии худ, ки он принципҳои умумии фаъолияти инноватсионӣ ва дар баробари ин, бо дарназардошти махсусиятҳои мамлакат (нерӯи илмию технологӣ, вазъи иқтисодиёт, захираҳои меҳнатӣ ва маҳсулоти хом, шароити табииву иқлимӣ ва ғайра) сохта шудааст, кӯшиш намояд. Барои пурзӯр намудани фаъолияти инноватсионӣ, ки ҷузъи пайваस्तкунандаи илм ва истеҳсолот мебошад, бояд шароит фароҳам оварда шавад, то ҷузъи инноватсионӣ дар соҳаи иқтисодиёт ба таври доимӣ афзоиш ёфта, ба пешрафти мамлакат ва болоравии некӯахлоқии халқ таъсири бештар дошта бошад.

Аз рӯи сатҳи фаъолнокии инноватсионӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи нишондодҳои, ки ҳолати онро инъикос менамоянд (нерӯи илмию техникӣ, инфрасохтори инноватсионӣ, таносуби маҳсулоти аз ҷиҳати технологӣ баланд дар сохтори истеҳсолот ва содирот, тичоратикунони коркардҳои инноватсионӣ ва ғайраҳо) аз мамлакатҳои мутараққии иқтисодӣ хеле қафо мемонад.

Агар вазъи фаъолияти инноватсиониро дар мамлакат ба таври умумӣ тавсиф намоем, пас гуфтан мумкин аст, ки он ҳоло танҳо дар марҳилаи ташаккул қарор дорад.

б) Дар давоми солҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи Ҳукумати ҷумҳурӣ оид ба дастгирии нерӯи илмӣ, таҷдиди соҳаи илм ва ба самти ҳалли масъалаҳои муҳими иҷтимоию иқтисодӣ равона кардани он чораҳо андешида шудаанд. Дар мамлакат таҳкими нерӯи илмию техникӣ ҳамчун яке аз шартҳои зарурӣ дар тақмили иқтисодиёт ва гузариши давра ба давра ба роҳи инноватсионии рушд яке аз самти стратегӣ дониста шудааст.

7) Як қатор қонунҳо ва қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тасвиб расидаанд, ки сиёсати давлатиро дар соҳаи илм, муайян намуда, ба дастгирии нерӯи илм, рушди таҳқиқоти илмӣ, коркарди технологияҳои нав ва татбиқи онҳо дар истеҳсолот равона карда шудаанд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи илм ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника" (соли 1998);

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" (соли 2002);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Консепсияи сиёсати давлатии илмию техникӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон" (соли 1999);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи рушди илмҳои дақиқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2005-2008" (соли 2003);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тасдиқи Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2007-2015" (соли 2006);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тасдиқи Барномаи тайёр кардани кадрҳои илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2009-2015" (соли 2008);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тасдиқи Барномаи ҳамгирии илм ва таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2015" (соли 2008);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Барномаи татбиқи дастовардҳои илмию техникӣ дар истеҳсолоти саноатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2015" (соли 2009);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди илмҳои табиатшиносӣ ва риёзиву техникӣ барои солҳои 2010-2020" (2010);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тасдиқи Номгӯи самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2012" (соли 2010);

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тасдиқи Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2011-2015" (Таҳрири нав, соли 2011).

8) Дар ҳуҷҷатҳои дар боло зикршуда ҷиҳатҳое, ки то ин ё он дараҷа ба масъалаи рушди инноватсионӣ дар мамлакат муносибати бевосита доранд, низ инъикос ёфтаанд.

9) Дар моддаи 11 Боби 4 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи илм ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника" мақсад ва принципҳои асосии сиёсати давлатӣ оид ба илму техникӣ аз ҷумла аз инҳо иборат доништа шудаанд:

- ҳавасмандгардонии фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва навоарӣ (инноватсионӣ) ба воситаи низоми имтиёзҳои иқтисодӣ ва имтиёзҳои дигар;

- инкишофи фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва навоарӣ (инноватсионӣ) ба ташкил додани марказҳои давлатии илмӣ ва сохторҳои дигар.

10) Ин масъалаҳо ҳамчунин дар фасли махсуси Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2011- 2015 (Таҳрири нав) - "Ташаккули инфрасохтори инноватсионӣ ва дастгирии фаъолияти инноватсионӣ" низ дарҷ гардидаанд.

11) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчунин як қатор қонунҳое қабул гардидаанд, ки баъзе намудҳои фаъолияти инноватсиониро ба танзим медароранд:

- "Дар бораи намунаҳои саноатӣ" (соли 2004);

- "Дар бораи ихтироот" (соли 2004);

- "Дар бораи ҳифзи ҳуқуқи топологияҳои микросхемаҳои интегралӣ" (соли 2006);

- "Дар бораи нишонаҳои молҳо ва нишонаҳои хизматрасониҳо" (соли 2007);

- "Дар бораи Парки технологӣ" (соли 2010).

12) Дар қисми сеюми Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон (соли 2005) Фасли "Моликияти зеҳнӣ" ворид карда шудааст.

Вале қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқии зикршударо танҳо чун очози корҳо дар самти ташаккули низоми мақсаднок ва ҳамафарогири қонунгузорӣ баррасӣ кардан мумкин аст, ки заминаи асосӣ барои рушди васеи фаъолияти инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд.

13) Барои тавсифи вазъи ҳозираи рушди инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баъзе нишондиҳандаҳоро овардан мумкин аст, ки онҳоро дар амалияи ҷаҳонӣ барои арзёбии вазъ ва динамикаи нерӯи инноватсионии мамлакатҳо ва самаранокии умумии соҳаи илмию инноватсионӣ истифода мекунанд.

Харочоти дохилӣ ба таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ қариб 0,12 фоизро аз Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ташкил медиҳад, дар ҳоле, ки дар мамлакатҳои мутараққӣ он дар ҳудуди 1-3 фоиз аз ММД қарор дорад. Гарчанде, ки харочот ба соҳаи илм пайваста меафзояд (соли 2009 он 25 миллиону 753 ҳазор сомониро ташкил медод ва нисбат ба соли 2007 ба қадри 31 фоиз афзоиш ёфт), таъминоти молиявии таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ ҳамоно нокифоя боқӣ мемонад.

Таносуби маблағҳои ғайрибуҷетӣ бар харочоти дохилӣ ба таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ 20-30 фоизро ташкил медиҳад. Дар низоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон он дар соли 2009 53,2 фоиз, дар низоми Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон 38 фоизро ташкил дод. Ин нишондиҳандаи паст нест ва бо боварӣ гуфтан мумкин аст, ки дар оянда сатҳи истифодаи манбаъҳои ғайрибуҷетии маблағгузори соҳаи илм хеле меафзояд.

14) Тибқи маълумоти Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолати то 1 январи соли 2010 дар соҳаи илм 5196 нафар кормандони илмӣ, аз ҷумла 3880 нафар кормандони дараҷаҳои илмидор (780 нафар доктори илм, 3100 нафар номзади илм) ва 1316 нафар бе дараҷаҳои илмӣ кор мекунанд. Миқдори ҳайати кормандоне, ки ба таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ машғуланд, аз рӯи ҳисоби 10 ҳазор шахсони машғул дар иқтисодиёт 24 нафарро ташкил медиҳад.

Миқдори дархостҳои патентӣ ба ихтироот аз тарафи шаҳрвандони мамлакат дар соли 2007 - 117 адад, соли 2008 113 адад, соли 2009 116 ададро ташкил дод. Ин дар қиёс бо сатҳи фаъолияти ихтироотӣ дар мамлакатҳои мутараққӣ иқтисодӣ албатта нишондиҳандаи хеле паст аст.

Дар амал ҳамаи ташкилотҳо, ки ба таҳқиқоти илмӣ машғуланд, ба шабакаи Интернет дастрасӣ доранд, вале барои ташаккули инфрасохтори муосири иттилоотие, ки ба татбиқи технологияи навтарини иттилоотиву иртиботӣ асос ёфта, қобилияти таъмини татбиқи сохторҳои инноватсиониро дошта бошанд, корҳои зиёдеро анҷом додан лозим меояд.

Шарҳи нишондиҳандаҳои рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муқоисаи онҳо бо нишондиҳандаҳои рушди инноватсионии мамлакатҳои мутараққӣ мавҷудияти масъалаҳои ҷиддиеро нишон медиҳад,

ки бе ҳалли онҳо ташаккули низоми муосири инноватсионӣ имкон надорад.

15) Ба ҷумлаи масъалаҳои мавҷуда дар соҳаи инноватсионӣ дар баробари он масъалаҳои, ки қаблан зикр шуданд, инҳоро низ мансуб доништан мумкин аст: ҷалби нокифояи нерӯи илмӣ ва илмию техникӣ дар равандҳои инноватсионӣ; вучуд надоштани инфрасохтори тараққикардаи инноватсионӣ; суръати пасти ташаккулёбии низоми муосири тайёр кардани кадрҳо дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ; номутобиқатии ҳолати воқеии системаи технологияҳои иттилоотиву иртиботӣ ба талабот нисбат ба ташкили системаи муосири иттилоотӣ дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ; вучуд надоштани низоми дурусти татбиқи натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ дар иқтисодиёт ва тичоратикунони коркардҳои илмию техникӣ; таҳия нагардидани тадбирҳо оид ба ҳавасмандагардонӣ барои таъсиси корхонаҳои хурди инноватсионӣ ва соҳибкориҳои инноватсионӣ; истифодаи нокифояи имкониятҳои мавҷудаи ҳамкориҳои байналмилалӣ барои дастгирии равандҳои инноватсионӣ дар мамлакат.

Вазъи воқеии корҳо ва душвориҳои мавҷуда дар соҳаи инноватсионӣ ва манфиатҳои стратегияи миллӣ зарурати таҳия ва қабули чораҳои маҷмӯиро дар бобати дастгирии давлатӣ ва рушди фаъолияти инноватсионӣ дар мамлакат тақозо мекунад.

2. Мақсад, вазифаҳои асосӣ ва иҷрокунандагони Барнома

16) Мақсади Барнома ташаккули низоми самарабахши инноватсионӣ мебошад, ки он ба баланд шудани сатҳи технологӣ ва рақобатпазирии истеҳсолот, ба бозори дохилӣ ва хориҷӣ ворид гардидани маҳсулоти инноватсионӣ, афзоиши маҳсулоти содиротӣ, суръатбахшии рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва ноил гардидан ба мақсадҳои миллии стратегӣ мусоидат мекунад.

Дар ин замина Низоми миллии инноватсионие созмон дода мешавад, ки он шароитро барои татбиқи самарабахши дастовардҳои илмию техникӣ ва технологӣ, баланд бардоштани рақобатпазирии технологияҳо ва маҳсулоти инноватсионӣ, истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ, маҳсулоти хом ва инвеститсионӣ, муваффақ шудан ба амнияти иқтисодӣ, энергетикӣ, озӯқаворӣ ва экологӣ, ташаккули иқтисодиёти инноватсионӣ, афзоиши некӯаҳволӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳоли таъмин менамояд.

17) Барои муваффақ, шудан ба мақсадҳои Барнома вазифаҳои асосии зеринро ҳал кардан мебошад:

- ҳавасмандгардонии фаъолияти илмию техникӣ ва инноватсионӣ;
- ташаккули заминаи меъёрии ҳуқуқии фаъолияти инвеститсионӣ;
- ҷалби нерӯи илмӣ ва илмию техникӣ мамалакат ба равандҳои инноватсионӣ;
- истифодаи самараноки коркард ва ихтирооти илмию технологӣ;
- дар иқтисодиёт ҷорӣ намудани натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва тичоратикунони натиҷаҳои фаъолияти илмию техникӣ;

- таъсис ва тараққӣ додани инфрасохтори инноватсионӣ;
- таъмини молиявии татбиқи чорабиниҳои Барнома;
- таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ.

18) Иҷрокунандагони Барнома вазорату идораҳои дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон, маъмурияти вилоятҳо, ноҳияҳо ва шаҳрҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, муассисаҳои таҳсилоти олии муассисаҳои илмию таҳқиқотии соҳавӣ, корхона ва ташкилотҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд.

19) Татбиқи Барнома дар ду марҳила пешбинӣ гардидааст:

- марҳилаи якум (2011-2014) - марҳилаи оморасозию ташкилӣ;
- марҳилаи дуюм (2015-2020) - марҳилаи рушди инноватсионӣ.

20) Дар назар дошта шудааст, ки дар марҳилаи якум заминаи зарурӣ барои ба роҳ мондани фаъолияти инноватсионӣ омода карда мешавад: санадҳои қонунгузорӣ ва меъёри ҳуқуқӣ ҳамчун асоси фаъолияти инноватсионӣ таҳия ва қабул карда мешаванд; чораҳои иқтисодӣ ва ташкилӣ оид ба дастгирии фаъолияти инноватсионӣ қабул карда мешаванд; корҳо оид ба таъсиси инфрасохтори инноватсионӣ анҷом дода мешаванд; замина барои рушди минбаъдаи он гузошта мешавад, низоми тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи инноватсия ташаққул дода мешавад, ҳамчунин як қатор чорабиниҳои дигар амалӣ карда мешаванд.

Марҳилаи якуми татбиқи Барнома бо таъсиси ҷузъҳои зарурии сохтори Низоми миллии инноватсионӣ анҷом меёбад. Низоми миллии инноватсионӣ аз маҷмӯи ҷузъҳои қонунгузорӣ, сохтори, ташкилӣ ва функционалие иборат хоҳад буд, ки рушди фаъолияти инноватсиониро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин мекунад.

Низоми миллии инноватсионӣ саъйу кӯшиши мақомоти давлатии идоракунии ҳамаи сатҳҳо, ташкилотҳои соҳаи илмию техникӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии ва бахши соҳибкории иқтисодиётро, ки ба тақмили механизмҳои ҳамкориҳои байни иштирокчиёни равандҳои инноватсионӣ, истифодаи самараноки дастовардҳои илм ва технологияҳо барои татбиқи афзалиятҳои миллии стратегияи мамлакат равона карда шудаанд, муттаҳид менамояд.

Дар марҳилаи дуюми Барнома дар заминаи Низоми миллии инноватсионии таъсисдодашуда бояд корҳои зиёде доир ба амалисозии Барнома анҷом дода шаванд, то ҳар сол дар иқтисодиёти кишвар ҷузъи инноватсионӣ бемайлон инкишоф ёбад. Дар рафти татбиқи Барнома оид ба тақмили минбаъдаи Низоми миллии инноватсионӣ бо дарназардошти дастовардҳои илми ҷаҳонӣ, технологияҳои пешқадам ва таҷрибаи ташкили фаъолияти инноватсионӣ ҷӣ дар мамлақати мо ва ҷӣ дар хориҷи он тадбирҳо андешида мешаванд.

3. Самтҳои асосии татбиқи Барнома.

Тадбирҳои, ки ҷихати ноилшавӣ ба мақсад ва ҳалли вазифаҳои Барнома нигаронида шудаанд

21) Таҳияи санадҳои қонунгузорӣ ва меъёри ҳуқуқие, ки барои фаъолияти инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон замина фароҳам меоваранд.

Яке аз вазифаҳои асосии давлат дар самти сиёсати инноватсионӣ ташаккули заминаи меъёри ҳуқуқии фаъолияти инноватсионӣ мебошад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои наздик зарур аст то дар эҷоди заминаи ҳуқуқии гузариш бо роҳи ба иҷтимоӣ нигаронидашудаи рушди инноватсионӣ, ки асоси онро бояд принцип ва стандартҳои эътирофшудаи танзими қонунгузори фаъолияти инноватсионӣ ташкил диҳанд, бояд корҳои зиёде анҷом дода шавад.

22) Дар марҳилаи якуми татбиқи Барнома (марҳилаи омодагирӣ ва ташкилӣ, солҳои 2011-2014) зарур меояд, ки асоси танзими қонунгузори фаъолияти инноватсионӣ дар ҷумҳурӣ гузошта шавад. Пеш аз ҳама, таҳия ва қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи дастгирии фаъолияти инноватсионӣ" зарур аст, ки он заминаҳои ҳуқуқии амалкарди Низоми миллии инноватсионӣ ва сиёсати давлатиро дар ин самт ба тартиб мебарорад.

Бояд чунин санадҳои қонунгузори таҳия ва қабул карда шаванд, ки тамоми маҷмӯи танзима (регулятор)-ҳои иқтисодии фаъолияти инноватсионӣ, аз ҷумла танзимаҳои молиявӣ, зиддиинҳисорӣ, андозӣ, гумрукӣ ва ғайраро фаро гирад. Қонунгузорӣ бояд шароити зарурии ҳуқуқиро барои истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ дар истеҳсолот, таҳияи тадбирҳо оид ба дастгирии давлатии соҳибкории хурди инноватсионӣ, ба гардиши иқтисодӣ (ҳочагӣ) ҷалб намудани объектҳои моликияти зеҳнӣ ва натиҷаҳои дигари фаъолияти илмӣ ва илмию техникаӣ, танзими шароити тижоратикунонии технологияҳои коркардшаванда, муқаррар ва татбиқ намудани меъёрҳои муайянкунии маҳсулот ва хизматрасонии инноватсионӣ, ҳимояи ҳуқуқҳои моликияти зеҳнӣ таъмин намояд.

Ҳамчунин, таҳияи заминаи меъёри таъсис ва татбиқи низоми фондҳои бучетӣ ва ғайрибучетӣ дар соҳаи инноватсия лозим меояд.

Қабули ҳуҷҷатҳои меъёри ҳуқуқӣ оид ба пешниҳоди имтиёзҳои андозӣ ба истеҳсолкунандагони маҳсулоти инноватсионӣ ба Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани иловаҳои дахлдорро тақозо мекунад. Ҳамчунин зарур аст, ки ҳуҷҷати меъёри ҳуқуқӣ оид ба кам кардани пардохтҳои гумрукӣ барои аз хориҷи кишвар ворид намудани таҷҳизоти маҳсули илмӣ ва истеҳсоливу технологие, ки шабеҳ (аналог)-ҳои ватанӣ надоранд, таҳия ва қабул карда шавад.

Ба мақсади таъминоти қонунгузорӣ ҷиҳати ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти фаъолияти инноватсионӣ бо давлатҳои аъзои ИДМ қабули санади маҳсули қонунгузорӣ зарур аст, ки он барои ба тартиб даровардани муносибатҳо дар ин самт, мувофиқасозии мақсаду вазифаҳо, ки ба сиёсати инноватсионӣ ва танзими давлатии фаъолияти инноватсионӣ равона шудаанд, имкон диҳад. Дар ин ҳуҷҷат бояд равишҳои маҳсули ба вуҷуд овардани механизмҳои мушаххаси ҳавасмандгардонии рушди инноватсионӣ мутобиқ ба манфиатҳои миллии инъикос карда шаванд.

Чунин санади қонунгузорӣ, ки ба мӯътадилгардонии меъёрҳои қонунгузорӣ дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ имкон медиҳад ва тамоми ҷиҳатҳои рушди инноватсиониро дар давлатҳои аъзои ИДМ фаро мегирад, метавонад Кодекси инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад. Қабули Кодекси инноватсиониро дар ҳар яке аз давлатҳои аъзои ИДМ Ассамблеяи Байнипарлумонии давлатҳои аъзои ИДМ тавсия намудааст.

23) Фаъолияти инноватсионӣ ба такмили доимии заминаи меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи ин соҳа эҳтиёҷ дорад. Дар марҳилаи дуоми татбиқи Барнома (марҳилаи рушди инноватсионӣ, солҳои 2015- 2020) санадҳои нави қонунгузорӣ таҳия гардида, ба қонунгузорӣ тағйиру иловаҳои ворид карда мешаванд, ки ба танзими равандҳои инноватсионӣ дар иқтисодиёт бо дарназардошти таҷрибаи амали низоми меъёрии ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳлили таҷриба ва анъанаҳои рушди қонунгузориҳо дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ дар мамлакатҳои мутараққии иқтисодӣ нигаронида шудаанд.

пар. 1. Таъсис ва тараққӣ додани инфрасохтори инноватсионӣ (пойгоҳҳои техникую технологӣ)

24) Барои таъмини фаъолияти инноватсионӣ таъсиси инфрасохтори инноватсионии густаришёфта талаб карда мешавад, ки яке аз қисмҳои таркибии он пойгоҳи техникую технологӣ ба шумор меравад. Баъзе сохторҳои истеҳсолию технологӣ, ки аллақай дар замони шӯравӣ таъсис ёфта буданд, ҳоло ҳам вучуд доранд ва зарур аст, ки онҳо барои кор дар шароити иқтисодиёти бозаргонӣ мувофиқ карда шаванд. Сохторҳои дигаре, ки ҷавобгӯии талаботи иқтисодиёти инноватсионии муосир мебошанд, низ бояд таъсис дода шаванд, аз ҷумла: технопаркҳо, марказҳои инноватсионую технологӣ, тичорат - инкубаторҳо, марказҳои трансфераи технологияҳо, бюроҳои конструкторӣ, ширкатҳои хурди технологӣ, ташкилотҳо оид ба хизматрасонии машваратӣ ва ғайра.

Вазифаҳои асосӣ ва умумии ин сохторҳо таҳлил ва интихоби коркардҳои илмӣ ояндадор барои истифодаи амалӣ ва дар технологияҳо татбиқ намудани натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ, ба марҳилаи намунаи саноатӣ расонидани коркардҳои илмӣ, ба роҳ мондани истеҳсолоти таҷрибавӣ ва трансфераи технологияҳо, яъне ба маҳсулоти рақобатпазири бозоргир табдил додани натиҷаҳои фаъолияти илмӣ мебошад.

Заминаи ҳуқуқии ташаккули пойгоҳи техникую технологи инфрасохтори инноватсионӣ дар мамлакат Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи илм ва сиёсати давлатии илмию техникӣ" (соли 1998) ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Парки технологӣ" (соли 2010) мебошанд.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Парки технологӣ" имконияти таъсиси ҷаҳор намуди Паркҳои технологиро пешбинӣ мекунад: парки инноватсионую технологӣ, парки илмӣ (таҳқиқотӣ), технополис ва инкубатор (тичорат-инкубатор). Парки технологӣ дар худ сохторҳои муттаҳидаи илмӣ ва инноватсионӣ, субъектҳои дигари фаъолият дар соҳаи

илм ва инноватсия, трансфераи технологияҳо, объектҳои хоҷагидор, ки дастовардҳои илм ва инноватсияро истифода мекунанд, таҷассум менамояд. Муқаррар карда шудааст, ки мақсад аз таъсиси Парки технологӣ инҳо мебошанд: рушди илмию техникӣ ва инноватсионӣю технологӣ; истифодаи барнома ва лоиҳаҳои инноватсионӣ; таҳкими заминаи моддию техникӣ ва молиявӣ муассисаҳои таълимӣ, илмию таҳқиқотӣ ва истеҳсоли, дарёфти маблағҳои молиявӣ барои рушди илм ва технологияҳо; ҷалби донишҷӯён, аспирантон, ҳайати профессорӣю омӯзгорӣ, кормандони илм дар равандҳои ҳамгироии илм ва истеҳсолот.

Дар инфрасохтори инноватсионӣ мамлакат мавқеи муҳимро бояд марказҳои трансфераи технологияҳо ишғол намоянд, ки мақсад аз онҳо таъсиси пойгоҳҳои муосири технологӣ, азхудкунии технологияҳои рақобатпазир, интихоби коркардҳои, ки нерӯи тичоратӣ доранд ва тичоратикунони онҳо, ба гардиши иқтисодӣ (хоҷагӣ) ворид намудани объектҳои моликияти зеҳнӣ, таъсиси корхонаҳои хурди инноватсионӣ ва дастгирии фаъолияти онҳо мебошад.

Вазифаи махсусан муҳим таъсиси корхонаҳои хурди баландтехнологии инноватсионӣ - яке аз унсурҳои асосии инфрасохтори инноватсионӣ мебошад. Таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки аксари ҷояҳои навоарӣ маҳз дар ширкатҳои хурди инноватсионӣ ба таври воқеъ то тичоратикунонӣ расонида мешаванд. Соҳибкорӣ хурди инноватсионӣ ин қисми бештар ҳаракатманди иқтисодӣи инноватсионӣ мебошад, ки қобили очилан эҳсос кардани талаботи бозор ба маҳсулоти баландтехнология, арзёбии ҳолати мавҷуда, аз худ кардани технологияҳои нав ва бо истеҳсоли маҳсулоти рақобатпазир равона намудани истеҳсолоти худӣ мебошад. Мебояд, ки таҷрибаи муфиди давлатҳои дигар оид ба дастгирии ширкатҳо ва корхонаҳои соҳибкорӣ хурд ва миёна, ки маҳз онҳо ҳиссаи зиёди маҳсулоти инноватсиониро истеҳсол карда, ба бозор мебароранд, қабул карда шавад.

Таъсиси пойгоҳи техникую технологияи фаъолияти инноватсионӣ раванди беҳад мураккаб ва дарозмуддат мебошад, ки ба таҳияи санадҳои қонунгузорӣ ва меъёрии ҳуқуқӣ таъминкунандаи рушди чунин пойгоҳ, мавҷудияти захираҳои молиявӣ, нерӯи кадрӣ, таъминоти техникӣ ва технологӣ ва монанди ин вобаста аст. Дар назар дошта мешавад, ки унсурҳои инфрасохтори инноватсионӣ давра ба давра, вобаста ба имкониятҳои воқеъ, шароит ва талаботи соҳаҳои иқтисодӣ, сохторҳои илмӣ ва таҳсилотӣ, ширкат ва корхонаҳои инноватсионӣ, яъне вобаста ба суръати рушди инноватсионӣ дар мамлакат ва дастгирии давлатии фаъолияти инноватсионӣ таъсис дода мешаванд.

Пешбинӣ мегардад, ки зимни таҳияи барномаҳои рушди инноватсионӣ соҳаҳои иқтисодӣ, соҳаи илм ва маориф, ҳамчунин корхонаҳои алоҳида, нақшаи дурнамои ташаккули пойгоҳи техникую технологияи фаъолияти инноватсионӣ бо дарназардошти махсусияти онҳо тартиб дода мешавад.

пар. 2. Ташаккул ва тақомули низоми тайёр кардан, тақмил

додан ва баланд бардоштани таҳассуси мутахассисон дар самти фаъолияти инноватсионӣ

25) Яке аз чузъҳои асосии фаъолияти инноватсионӣ тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи инноватсия ва такмилу баланд бардоштани ихтисоси онҳо дар самти фаъолияти инноватсионӣ мебошад.

Лозим меояд, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олх низоми муносири тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ ташаккул дода шавад. Дар муассисаҳои таҳсилоти олии чорӣ намудани ихтисос оид ба фаъолияти инноватсионӣ пешбинӣ карда мешавад, то мутахассисоне тайёр карда шаванд, ки дар азхудкунии асосҳои соҳаи иқтисодии соҳибқори инноватсионӣ, идоракунии лоиҳаҳо, тижоратикунони технологияҳо, менеҷменти технологӣ, маркетинг, назария ва амалияи ҳифз ва ҳимояи ҳуқуқҳои моликияти зеҳнӣ дониш ва малакаҳои касбӣ дошта бошанд. Талаб карда мешавад, ки стандартҳои таҳсилотии ихтисосҳои инноватсионӣ, боздид кардани номгӯи ихтисосҳои тайёр кардани кадрҳо бо дарназардошти эҳтиёҷот ва дурнамои рушди инноватсионии мамлакат бо ворид намудани тағйиру иловаҳои дахлдор ба Таснифи давлатии равишҳо ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия карда шаванд.

Дар баъзе муассисаҳои таҳсилоти олии таъсис додани кафедраҳо оид ба фаъолияти инноватсионӣ ва менеҷмент мувофиқи мақсад аст, ки дар онҳо корҳои илмӣ таҳқиқотӣ оид ба самтҳои инноватсионӣ аз рӯи таҳассуси муассисаи таҳсилоти олии гузаронида мешаванд ва мутахассисон дар ин самтҳо тайёр карда мешаванд. Дар ин кафедраҳо донишҷӯён бояд курси лексияҳоро гӯш кунанд, вобаста ба самти кафедра дар муассисаҳои илмӣ, корхонаҳо, ширкатҳо ва ташкилотҳои, ки ба фаъолияти инноватсионӣ машғуланд, корҳои амалӣ иҷро намоянд, корҳои дипломиро оид ба мавзӯи инноватсионӣ анҷом диҳанд.

Муассисаҳои таҳсилоти олии бояд дурнамои талабот, мониторинги эҳтиёҷот ба кадрҳо дар низоми инноватсия ва вобаста ба ин тартиб додани нақшаи тайёр кардани кадрҳо ро ташкил намоянд.

Тибқи тавсеаи муассисаи таҳсилоти олии донишҷӯён, аспирантон ва кормандони ҷавонро аз рӯи ихтисосҳои инноватсионӣ аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ ва ғайрибучетӣ (аз ҷумла бо маблағҳои грантҳо) барои таҷрибаомӯзҳо ва таҳсил ба муассисаҳои таҳсилотии хориҷӣ фиристонидан мумкин аст.

Ба низоми муассисаи таҳсилоти олии ворид намудани чузъҳои инноватсионӣ зарурати гузаронидани аттестатсия ва аккредитатсияи муассисаҳои таҳсилоти олии ва муассисаҳои такмили ихтисосро бо дарназардошти ҳамкориҳои фаъолияти илмӣ ва инноватсионӣ ва ба Низомномаи намунавии муассисаи таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани фаъолияти инноватсиониро ба миён меорад.

Мебояд, ки оид ба коркарди низоми муносири такмил ва баланд бардоштани таҳассуси мутахассисон дар самти фаъолияти инноватсионӣ фикр намуд. Оид ба вобаста кардани кадрҳои баландихтисос ба соҳаи инноватсия, фароҳам овардани шароит барои кори эҷодӣ ва рушди касбии

онҳо ва ба ин соҳа ҷалб намудани мутахассисони ҷавон андешидани чораҳо зарур аст. Ба ҳалли ин масъала дар назди институтҳои илмию таҳқиқотӣ, муассисаҳои таҳсилоти олий, ҳамчунин дар корхонаҳое, ки ба фаъолияти инноватсионӣ машғуланд, таъсис додани марказҳои махсуси таълимию методӣ аз рӯйи фанҳои фаъолияти инноватсионӣ мусоидат карда метавонанд.

Дар назар гирифта мешавад, ки пешниҳодоти мушаххас оид ба амалкард ва такмили низоми тайёр кардан, такмил додан ва баланд бардоштани таҳассуси мутахассисон дар самти фаъолияти инноватсионӣ инъикоси худро дар барномаҳои рушди инноватсионии вазорату идораҳо, муассисаҳои илмӣ, муассисаҳои таҳсилоти олӣ ва корхонаҳо меёбад.

пар.3. Ташкили низоми иттилоотӣ дар самти фаъолияти инноватсионӣ

26) Яке аз унсурҳои асосии низоми миллии инноватсионӣ - бо иттилооти илмӣ техникаӣ таъмин намудани фаъолияти инноватсионӣ мебошад, ки созмон додани он аз бисёр ҷиҳат ба вазъ ва рушди умумии системаи технологияҳои иттилоотӣ иртиботӣ дар мамлакат, таъминоти муассисаҳо ва ташкилотҳо бо компютерҳо, пайвастшавии онҳо ба шабакаи байналмилалӣ иттилоотӣ Интернет, гузариш ба истифодаи технологияҳои муосири оптикӣ ва нахӣ алоқа вобаста аст. Дар солҳои наздик системаи технологияҳои иттилоотӣ иртиботӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд рушди минбаъдаи худро ёбад, ки ин ба ташкил намудани заминаи муосири иттилоотӣ фаъолияти инноватсионӣ имкон медиҳад.

Тамоми муассисаҳо ва ташкилотҳои манфиатдорро бо Интернет-каналҳои боэътимод ва баландсуръат, ки асоси онҳо каналҳои нурию нахӣ ва техникаи муосири компютерҳо ташкил медиҳанд, таъмин намудан зарур аст. Ин барои гузаронидани видеоконференсияҳо ба мақсади трансфери технологияҳои инноватсионӣ (намоиш додани технологияҳо бо риояи манфиатҳои моликияти зеҳнӣ), табодули таҷрибаи корӣ, ташкили таҳсилоти фосилавӣ ва тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи инноватсия (инноваторҳо) имконият фароҳам меоварад.

Мебояд, ки Интернет-портالي ҷумҳуриявӣ Барнома таъсис дода шавад, механизму тартиби ҷамъоварии иттилоот ва пурра кардани он муайян карда шаванд. Бо ин мақсад ташаккул додани шабакае зарур аст, ки он аз марказҳои иттилоотӣ тамосии ташкилотҳои илмию таҳқиқотӣ, муассисаҳои таҳсилоти олий, вазоратҳо, корхона ва сохторҳои дигаре, ки ба раванди инноватсионӣ ҷалб карда шудаанд ва барои гирифтани иттилоотӣ зарурӣ манфиатдор мебошанд, таркиб ёфтааст.

Дар Интернет-портали Барнома иттилоот барои иҷрокунандагони Барнома оид ба рафти иҷрои чорабиниҳои Барнома, натиҷаҳои мониторинги ҳолати нерӯи илмӣ, илмию техникаӣ ва инноватсионӣ, маълумот оид ба озмунҳои лоиҳаҳои инноватсионӣ, навигарӣ дар соҳаи инноватсия (намоишгоҳҳо, конференсияҳо, симпозиумҳо, семинарҳо оид ба мавзӯҳои Барнома) ҷойгир карда мешаванд.

27) Ба таври васеътар дар Интернет-портали Барнома маълумотҳои зерин ҷойгир карда мешаванд:

- оид ба коркардкунандагони технология ва маҳсулоти инноватсионӣ;
- оид ба истеъмолкунандагони инноватсияҳо;
- оид ба нерӯи илмӣ ва илмию техники мамлакат, натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ, татбиқи амалии коркардҳо;
- оид ба нашрияҳои илмӣ олимони Тоҷикистон дар мамлакат ва берун аз он;
- оид ба дархостҳои патентгирҳ ба ихтироот;
- оид ба иҷрои лоиҳаҳо бо дастгирии молиявии ташкилот ва фондҳои байналмилалӣ ;
- оид ба коркардҳои навтарини инноватсионӣ;
- оид ба ташкилотҳое, ки ҷиҳати тичоратикунонии коркардҳои инноватсионӣ фаъолияти маркетингӣ мебаранд;
- оид ба пойгоҳи техникую технологияи соҳаҳои гуногуни иқтисодиёт, марказ ва муассисаҳои илмию таҳқиқотӣ, корхонаҳо ва монанди инҳо;
- оид ба манбаъҳои маблағгузори инноватсияҳо;
- оид ба таҳия ва қабули санадҳои меъёрӣ дар самти фаъолияти инноватсионӣ;
- оид ба захираҳои кадрҳ дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ;
- оид ба вазъи иқтисодиёт дар мамлакат, воридот ва содирот, нархи мол ва маҳсулоти воридшаванда, ҳаҷми фурӯши онҳо дар марзи мамлакат.

28) Барои самарабахш фаъолият намудани Интернет-портали Барнома ва шабакаи марказҳои иттилоотию тамосӣ мебоҷад корҳое оид ба фароҳам овардани захираҳои зарурии иттилоотӣ ва таҳлили дар соҳаи илм, маориф ва фаъолияти инноватсионӣ анҷом дода шаванд, то манфиат ва дархостҳои ҳам иҷрокунандагони Барнома ва ҳам истеъмолкунандагони дигари маҳсулот ва хизматрасонии зеҳнӣ таъмин карда шаванд.

Интернет-портали Барномаро дар муассисаи давлатии "Маркази миллии патенту иттилоот"-и Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷой додан ба нақша гирифта шудааст, ки он минбаъд ба маркази асосии иттилоотии Низоми миллии инноватсионӣ табдил хоҳад шуд.

пар. 4. Ҳамкориҳои байналмилалӣ дар самти фаъолияти инноватсионӣ

29) Дар ҷаҳони муосир вобаста ба шароити ҷаҳонишавӣ ҳеҷ як мамлакат қудрате надорад, ки дар алоҳидагӣ ба роҳи инноватсионии рушд гузарад. Ҳар як мамлакат кӯшиш мекунад, ки ҳамкориҳо бо мамлакатҳои дигар ба мақсади сохтани иқтисодиёти муосир ва самаранок амалкунанда ба манфиати худ истифода намояд.

Тавсеа ва таҳкими ҳамкориҳои байналмилалӣ афзалияти стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо бисёре аз ташкилотҳои байналмилалӣ ва мамлакатҳои ҷаҳон, аз ҷумла дар самти ҳамкориҳои илмӣ ва илмию техникӣ шартнома ва созишномаҳое

дорад, ки онҳо ба ҳалли вазифаҳои рушди иқтисодию иҷтимоии мамлакат нигаронида шудаанд.

Дар баробари ин, зимни омода намудани шартномаву созишномаҳое, ки дорои мақсаду маром ва принципҳои умумии ҳамкориҳо мебошанд, бастанӣ шартномаву созишномаҳои алоҳида оид ба ҳамкории илмӣ ва илмию техникӣ бо давлатҳои мутараққии иқтисодӣ, ба онҳо манзур намудани пешниҳодҳои оиди ба ин ҳуҷҷатҳо ҳамроҳ кардани муқаррароти ҳамкорӣ дар самти инноватсионӣ беҳад муҳим аст, то барои таҳия ва амалӣ намудани барномаву лоиҳаҳои муштарак асосҳои ҳуқуқӣ фароҳам оварда шаванд.

30) Ҳамкории байналмилалӣ илмӣ, илмию техникӣ ва инноватсионӣ махсусан бо дарназардошти он, ки Низомии миллии инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳилаи пайдоиш ва ташаккул қарор дорад, дар самтҳои зерин мусоидат мекунад:

- таҳкими ҳамгирии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фазои байналмилалӣ илмию технологӣ;
- фароҳам овардани шароити мусоид барои ҳамкориҳои судманд дар соҳаи инноватсия;
- ташаккули инфрасохтори муосири фаъолияти инноватсионӣ;
- иштироки олимони ва мутахассисони хориҷӣ дар амалисозии лоиҳаҳои муштарак инноватсионӣ;
- таъсиси заминаи меъёрии ҳуқуқӣ, ки воридшавии инвеститсияҳои хориҷиро ба соҳаи илм ва илмию техникӣ ба танзим мебарорад;
- рушди низомии тайёр кардани мутахассисон дар самти фаъолияти инноватсионӣ;
- ба роҳ мондани низомии тичоратикунонӣ ва истифодаи амалии технологияҳо, маҳсулот ва хизматрасонии инноватсионӣ.

31) Мисоли равшани ҳамкориҳои самарабахши илмию техникӣ иштироки муассисаҳои илмӣ ва таҳсилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фаъолияти Маркази байналмилалӣ илмию техникӣ (МБИТ) мебошад. Ин ҳамкориҳо бо шарофати ҳамроҳ шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Созишномаи таъсиси ин марказ имконпазир гардид.

Маркази байналмилалӣ илмию техникӣ, ки онро Иттиҳоди Аврупо, ШМА, Ҷопон, Канада, Кореяи Ҷанубӣ, Норвегия маблағгузорӣ мекунанд, гузаронидани таҳқиқотро, аз ҷумла дар муассисаҳои илмӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон бо роҳи маблағгузорӣ кардани лоиҳаҳои маъқулдонидаи МБИТ дастгирӣ менамояд. МБИТ маблағгузори мустақими кормандон иҷрокунадагони лоиҳа ва маблағгузори маҳдуд барои харидорӣ намудани таҷҳизоти илмӣ ва реактивҳо, сафарҳои хизматӣ, баргузори семинарҳо ва конференсияҳо амалӣ менамояд. Тибқи Барномаи дастгирии тичоратикунонӣ ва ташаббусҳои инноватсионӣ, МБИТ тавачҷӯҳи махсусро ба масъалаҳои ҳавасмандгардонӣ ҷиҳати тичоратикунонии натиҷаҳои бадастомада равона месозад ва иҷрокунадагони лоиҳаҳо ба таҳияи тавсияҳо оид ба трансфери коркардҳо ҷалб менамояд. МБИТ оид ба асосҳои тичоратикунонии коркардҳои илмӣ барои кормандони илмӣ ва муассисони Тоҷикистон б

курс-тренингҳои омӯзишӣ доир намуд. Ҳамаи лоиҳаҳои иҷрошуда ва иҷрошавандаи МБИТ дар айни замон дар муассисаҳои илмӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи мақсаду вазифаҳо ва натиҷаҳои таҳқиқот лоиҳаҳои инноватсионӣ ба шумор мераванд. Бо дастгирии МБИТ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 17 лоиҳа иҷро карда шуда, 27 лоиҳа дар марҳилаи иҷро қарор доранд. Ҳаҷми умумии маблағгузориҳои лоиҳаҳои анҷомёфта ва иҷрошаванда қариб 10 миллион доллари амрикоиро ташкил медиҳад. Дар натиҷаи гузаронидани таҳқиқот донишҳои нави илмӣ ба даст оварда шуда, тавсияҳои амалӣ таҳия ва дар соҳаҳои гуногуни илм ва иқтисодиёт татбиқ карда шудаанд.

Аҳамияти махсусро дар рушди низоми инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамкорӣ дар ин самт бо давлатҳои аъзои ИДМ соҳиб аст. Афзалиятҳои сиёсати ИДМ дар соҳаи инноватсия дар Стратегияи рушди иқтисодии ИДМ дар давраи то соли 2020 муайян карда шудаанд, ки онро Шӯрои Сарони ҳукуматҳои ИДМ 14 ноябри соли 2008 тасдиқ намудаанд.- Асоси татбиқи самти инноватсионии ИДМ-ро Барномаи байнидавлатии мақсадноки ҳамкориҳои инноватсионии давлатҳои аъзои ИДМ дар давраи то соли 2020 ташкил медиҳад. Мақсади ин Барнома таъсиси фазаи байнидавлатии инноватсионӣ мебошад, ки низоми миллии инноватсионии ин давлатҳо муттаҳид мегардонад. Дар чаҳорҷӯбаи фазаи байнидавлатии инноватсионии давлатҳо чораҳои муштарак оид ба рушди илм, ҳавасмандгардонии фаъолияти илмию техникӣ ва инноватсионӣ, татбиқи самараноки технологияҳои нав қабул карда мешаванд, ки онҳо истеҳсоли технологияҳои рақобатпазир, маҳсулот ва хизматрасонӣ, муттаҳидгардонии нерӯи илмию технологӣ ва захираҳо ба самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқот таъмин менамоянд.

Нақшаҳои тасдиқгардидаи амалиётҳо оид ба иҷрои чорабиниҳои алоҳидаи Барномаи байнидавлатии мақсадноки ҳамкориҳои инноватсионии давлатҳои аъзои ИДМ дар давраи то соли 2020, натиҷаҳои иҷрои онҳо ва тавсияҳои қабулшуда зимни ташаккул додани Низоми миллии инноватсионӣ ба назар гирифта мешаванд. Мувофиқи мақсад доништа мешавад, ки нақшаи махсуси ҷумҳуриявӣ оид ба амалӣ сохтани Барномаи байнидавлатии мақсадноки ҳамкориҳои инноватсионии давлатҳои аъзои ИДМ дар давраи то соли 2020 тартиб дода шавад.

пар. 5. Чалб намудани нерӯи илмӣ ба равандҳои инноватсионӣ

32) Яке аз омилҳои муҳиме, ки ба самарабахшии амалкарди низоми инноватсионӣ мусоидат мекунад, дараҷаи чалби нерӯи илмии кишвар ба равандҳои инноватсионӣ мебошад.

Рақобатпазирии иқтисодиёт ба татбиқи қарорҳои навтарини илмию техникӣ, суръати навсозӣ, густариши васеи технологияҳои пешқадам ва ҳавасмандгардонии истеҳсолоти илмталаб вобаста аст. Бинобар ин, фароҳам овардани шароити зарурӣ барои тавлиди донишҳои нави илмӣ ва технологӣ, дастгирии илми бунёдию амалӣ ва ба эҳтиёҷоти иқтисодиёт нигаронидани онҳо хеле муҳим аст. Тараққӣ додани илм ва технология

барои такмили иқтисодиёт ва ба вучуд овардани низоми иқтисодиёти рақобатпазир замина мебошад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нақш ва мавқеи илм дар мамлакат дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи илм ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника" ва Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2011-2015 (Таҳрири нав), ки онҳо муҳимтарин ҳуҷҷатҳои муайянкунандаи сиёсати давлатӣ оид ба илму техника мебошанд, муқаррар карда шудаанд. Моҳияти сиёсати давлатӣ оид ба илму техника, ки ба эътирофи илм ҳамчун яке аз афзалиятҳои миллӣ асос ёфтааст, ташаккул додани чунин низоми давлатии самарабахши дастгирии илм мебошад, ки он бояд мутамарказгардонии имкониятҳоро ба самтҳои барои мамлакат афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ, суръатбахшии ташаккули инфрасохтори инноватсионӣ ва истифодаи амалии инноватсияҳо, коркарди технологияҳои рақобатпазир, талабгории коркардҳои илмӣ аз тарафи истехсолот, ҳавасмандгардонии фаъолияти илмӣ ва инноватсионӣ, нуфузи баланд ва ҷалби бештари меҳнати илмӣ, ҳамгирии илм ва маориф, ба вучуд овардани шароити мусоид барои тайёр кардани олимони ва мутахассисони ҷавон таъмин намояд.

Дар Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2011-2015 (Таҳрири нав) самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ муайян карда шудаанд. Соли 2010 аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Номгӯи самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2012 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 марти соли 2010 №167) тасдиқ шудааст. Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои соҳавӣ, тамоми муассисаҳои илмию таҳқиқотӣ ва ташкилотҳои соҳаи илм аз рӯи самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ таҳқиқот гузаронида, дар амалисозии самтҳои муҳимтарини иҷтимоиву иқтисодии мамлакат саҳми худро мегузоранд. Таҳқиқот ва коркардҳо аз рӯи самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ бояд ба ҳалли масъалаҳои муҳими илмию техникӣ ва технологӣ равона гардида, натиҷаҳои ин таҳқиқот ва коркардҳо бояд технология ва маҳсулоти нави инноватсионӣ бошанд. Муайян кардани афзалиятҳо, аз ҷумла самтҳои нав ва тезрушдкунандаи таҳқиқот имкон медиҳад, ки имкониятҳои зарурӣ ба ин самтҳо мутамарказ гардонидани шуда, заминаи моддию техникӣ мустаҳкам гардад ва кадрҳои илмӣ тайёр карда шаванд. Дар натиҷа, барои дар сатҳи илмию методии муосир иҷро кардани корҳои илмӣ, баланд бардоштани рақобатпазирии коркардҳо ва тичоратикунонии онҳо шароити мусоид фароҳам меояд.

33) Ба самтҳои таҳқиқоти илмӣ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон афзалиятдошта такя карда, бо дарназардошти равишҳои рушди илми муосир ва таҷрибаи ҷаҳонии табдил додани донишҳо ба технология ва маҳсулоти инноватсионии рақобатпазир, самтҳои зерини ояндадори таҳқиқоти илмиро ҷудо намудан мумкин аст, ки дар асоси онҳо лоиҳаҳои инноватсионӣ тартиб дода мешаванд: нанотехнологияҳо ва наномавод;

- маводи филизии конструксионх (созандагх);
- маводи полимерии композитсионх;

- манбаъҳои барқароршавандаи энергия;
- технологияҳои сарфакунандаи энергия ва сарфакунандаи захираҳои аз ҷиҳати экологӣ беҳатар;
- мӯътадилгардонии қори гидроқисмҳо (гидроузелҳо) бо истифодаи усулҳои моделсозии математикӣ; биотехнология;
- гуногуншаклии биологӣ, генофонди ҳайвонот ва растаниҳо, захираҳои биологӣ;
- таҷйирёбии иқлим, мониторинги муҳити зист, пешгирии фалокатҳои табиӣ ва техногенӣ; технологияи биотиббӣ;
- ташкил, пешгирӣ ва таъботи касалиҳои инсон; технологияи истеҳсоли доруҳои нави таъботӣ, аз он ҷумла бо истифодаи маҳсулоти хоми маҳаллӣ.

34) Пешбинӣ мегардад, ки ба Нақшаи чорабиниҳо оид ба татбиқи Барнома ҳамчунин тартиб додани номгӯи лоиҳаҳои инноватсионӣ низ дохил карда мешавад. Номгӯии лоиҳаҳои инноватсиониро мувофиқи мақсад аст, ки пас аз ҳар як се сол тартиб дода, ба вазорату идораҳо, ташкилотҳои илмию таҳқиқотӣ, муассисаҳои таҳсилоти олий, корхонаву ширкатҳо фиристонида шавад. Иҷрои лоиҳаҳо ба таъйиноти мақсаднок аз ҳисоби фондҳои давлатӣ, аз маблағҳои буҷетие, ки ба академияҳои илмӣ, муассисаҳои таҳсилоти олий, муассисаҳои илмию таҳқиқотии соҳавӣ аз рӯи бахши "Илм" ҷудо мешаванд, ҳамчунин аз ҳисоби маблағҳои хусусии корхонаву ширкатҳо, ки ба фаъолияти инноватсионӣ машғуланд, фондҳои венчурӣ ва манбаъҳои дигари ғайрибуҷетӣ маблағгузорӣ кардан мумкин аст. Ҳамчунин, гузаронидани озмунҳои лоиҳаҳои инноватсионӣ низ ба нақша гирифта мешавад, ки маблағгузориҳои онҳо ҳам аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ (аз ҷумла, тибқи озмуни Фонди президентии таҳқиқоти бунёдӣ) ва ҳам аз ҳисоби манбаъҳои ғайрибуҷетӣ амалӣ карда мешавад.

Самаранокии иштироки нерӯи илмӣ дар равандҳои инноватсионӣ аз бисёр ҷиҳат ба он вобаста аст, ки муассисаҳои илмию таҳқиқотии академияҳои илмӣ, муассисаҳои илмию таҳқиқотии соҳавӣ, муассисаҳои таҳсилоти олий то ҷӣ андоза дастҷамъона, мақсаднок ва муташакилона метавонанд мавзӯҳои таҳқиқот ва коркардҳои худро ба самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ мутобиқ созанд, онҳоро ба талаботи амалия наздик кунанд ва кӯшиширо ба ҷустуҷӯи равишҳои ҷиҳати табдил додани коркардҳо ба технология, маҳсулот ва хизматрасонии инноватсионӣ равона намоянд.

Вобаста ба ин, масъулияти маҳсус ба зиммаи Шӯрои ҳамоҳангсозии қорҳои илмию таҳқиқотӣ дар соҳаи илмҳои табиатшиносӣ, техникӣ, тиббӣ, гуманитарӣ ва ҷамъиятшиносӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон вогузор мешавад. Шӯрои мазкур бояд қори худро оид ба гузаронидани экспертизаи барномаву лоиҳаҳо, ки барои маблағгузорӣ аз буҷети давлатӣ пешниҳод мешаванд, такмил дода, мутобиқатиҳои онҳоро ба самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ ва рушди иҷтимоиву иқтисодии кишвар муайян кунанд ва аҳамияти натиҷаҳои ҷашмдошт (ниҳох)-и таҳқиқотиро барои рушди инноватсионӣ арзёбӣ намояд.

Бо дарназардошти он, ки фаъолияти ихтироъкорӣ ва истифодаи амалии ихтироъот яке аз омилҳои муҳими баланд бардоштани сатҳи фаъолияти инноватсионӣ мебошад, лозим меояд, ки барои бехтарсозии ташкили таҳқиқоти патентӣ, корҳои патентии ҳуқуқӣ ва литсензионӣ, дастгирии олимони ва кормандони илмию техникӣ, ки ба фаъолияти ихтироъкорӣ машғуланд, корҳои зиёде бояд ба сомони расонида шаванд.

Ҳамин тариқ, дар мамлакат барои ҷалби фаъоли нерӯи илмӣ дар равандҳои инноватсионӣ шароити муайян мавҷуд аст. Вазифа аз он иборат аст, ки бо зоҳир кардани ташаббус ва кордонҳои онҳо оқилона истифода карда шаванд ва минбаъд, ба қадри ҷамъ шудани таҷриба дар самти фаъолияти инноватсионӣ низомии мукамалтари иштироқи олимони ва мутахассисон дар онҳо ташаккул дода шавад.

пар. 6. Вазифаҳои рушди инноватсионии соҳаҳои иқтисодӣ, маориф ва тандурустӣ

а) Вазифаҳои рушди инноватсионии соҳаҳои энергетика ва саноат:

35) Татбиқи стратегияи рушди иқтисодӣ рушди истеҳсолоти баландтехнологиро талаб мекунад, ки он бояд имконияти истеҳсол кардани маҳсулоти илмталаб, ташаккули нерӯи содиротии ин истеҳсолот, баланд бардоштани сатҳи технологияи корхонаҳоро тавассути дастовардҳои илмию техникӣ ватанӣ ва ҷаҳонӣ соҳиб бошад.

36) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон рушди бозори дохилии маҳсулоти илмию техникӣ ҳоло ба сатҳи зарурӣ нарасидааст. Имрӯз чунин масъалаҳо боиси нигаронӣ мебошанд:

- сатҳи пасти талабот ба дастовардҳои инноватсионӣ;
- ба пардохти маблағ қобилият надоштани истеъмолкунандагони ватанӣ, ки ба маҳсулоти баландтехнологӣ манфиатдор мебошанд;
- рақобати суст дар бозорҳои дохилӣ дар байни истеҳсолкунандагон ва дастраскунандагони техника ва технологияҳои нав.

37) Яке аз махсусиятҳои комплексҳои энергетикӣ ва саноатии Тоҷикистон рушди нокифояи инфрасохтори технологӣ бо нерӯи ками содиротӣ ва сатҳи хеле пасти истифодаи иқтидорҳои истеҳсолӣ мебошад. Аксарияти корхонаҳоро дар ояндаи наздик масъалаи аз даст додани рақобатпазирӣ на танҳо дар бозорҳои берунӣ, балки дар бозорҳои дохилӣ низ таҳдид мекунад. Яке аз муҳимтарин сабабҳои ин, бешубҳа афзоиши нарх ба ҳомилони энергетикӣ мебошад, ки дар натиҷаи он истеҳсолоти зиёдмасрафи ватанӣ метавонад камрақобатпазир гардад.

38) Ба мақсади паст кардани таъсири омилҳои нобоби зикршуда дар соҳаҳои саноат зарур аст, ки самтҳои зерини дастгирии давлатӣ ва ҳавасмандгардонии фаъолияти инноватсионӣ амалӣ карда шаванд:

- дастгирии молиявӣ ба таъсис ва татбиқи инноватсияҳо, мутамарказ гардонидани захираҳои молиявӣ, моддию техникӣ ба самтҳои афзалиятдоштаи илмию техникӣ ва фаъолияти инноватсионӣ;
- дастгирии қарздиҳӣ (кредитӣ);
- имтиёзҳои андозӣ;

- сиёсати амортизатсионӣ ва гумрукӣ, ки фаъолияти инноватсиониро ҳавасманд мегардонад;

- мусоидат ба ҷалби моликияти зеҳнӣ дар гардиши иқтисодӣ (ҳочагӣ).

39) Бозсозии сохторӣ ва баланд бардоштани рақобатпазирии истеҳсолоти саноатӣ барои муайян кардани афзалиятҳои рушди ҳар як соҳа ва дарназардошти сохтори мавҷуда дар минтақаҳои ҷумҳурӣ, равишҳои гуногунро талаб мекунад.

40) Фаъолияти инноватсионии Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 2011-2020 ба ҳалли вазифаҳои зерини асосӣ равона карда мешавад:

- мутамарказгардонии нерӯи илмӣ ва илмию техникӣ ба самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ ва рушди энергетикаю саноат;

- таъмини рақобатпазирии маҳсулот бо дарназардошти талаботи бозори ҷаҳонӣ ва эҳтиёҷоти дохили кишвар;

- бозсозии сохтори саноат дар минтақаҳои, ки ба захираҳои аз берун воридшаванда хеле сахт вобастагӣ доранд;

- ташкили истеҳсолоти саноатии маҳсулоти рақобатпазирӣ воридотивазкунанда аз ашёи хоми маҳаллӣ дар асоси ихтирооти олимон, ихтироъкорон ва наоварон ва бо ҷалби технологияҳои нави хориҷӣ;

- ба гардиши иқтисодӣ ҷалб намудани захираҳои соҳавӣ ва маҳсулоти дахлдор дар асоси татбиқи дастовардҳои илмию техникӣ;

- афзоиш додани истеҳсолоти маҳсулоти илмталаб;

- кам кардани истеҳсолоти маҳсулоти зиёдмасраф ва нерӯталаб;

- таҳия ва татбиқи чорабиниҳои, ки ба ҳавасмандгардонии фаъолияти инноватсионии корхонаҳои саноатӣ ва истифодаи ихтирооти технологияҳои илмию техники навин равона карда шудаанд;

- кам кардани ҳиссаи хароҷот ба захираҳои энергетикӣ, ашёи хом ва мавод дар арзиши маҳсулот;

- коркард ва истифодаи механизм ва тартиби маблағгузорию лоиҳаҳои инноватсионӣ аз ҳисоби маблағҳои бҷетӣ ва хусусии корхонаҳо, қарзҳои бонкӣ, грантҳо ва ғайра;

- такмили корхонаҳои истеҳсолӣ ва азнавтаҷҳизонидани онҳо;

- дастгирии соҳибқории инноватсионӣ ва ташаккули инфрасохтори инноватсионӣ (таъсиси марказҳои технологӣ, технопаркҳо, корхонаҳои илмию истеҳсолӣ ва бюрои таҷрибавию конструкторӣ ва бо таҷҳизоти муосири илмӣ, техникӣ ва технологӣ таъмин намудани онҳо);

- ҳавасмандгардонии таъсиси корхонаҳои хурди инноватсионӣ дар тамоми соҳаҳои саноат;

- таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ аз рӯи самтҳои афзалиятдоштаи рушди энергетика ва саноат (рӯйхати лоиҳаҳои инноватсионии пешниҳодшуда дар замима ба Барнома оварда шудааст).

б) Вазифаҳои рушди инноватсионии соҳаи комплекси агро саноатӣ:

41) Мақсади стратегии рушди маҷмӯи агросаноатӣ ба вучуд овардани низоми самараноки истеҳсолоти агросаноатӣ мебошад, ки он қобилияти таъмини амнияти озукавории мамлакат ва сатҳи баланди нерӯи содиротии аз ҷиҳати иқтисодӣ мақсаднокро дорад.

Ноилшавӣ ба ин мақсад аз бисёр ҷиҳат ба он вобаста мебошад, ки равишҳои инноватсионӣ ба ҳалли масъалаҳои мавҷуда то чӣ андоза муайян карда мешаванд.

Дар истеҳсолоти кишоварзии имрӯза дар Ҷумҳурии Тоҷикистон душвории зиёде ҷой доранд. Ба сабаби нокомил будани низоми идора мақомоти поёнии идора дар соҳаи кишоварзӣ суст шуда, муносибатҳои ҳамгироии байни молистеҳсолкунандагони корхонаҳои коркардкунанда ва шабакаҳои савдо коста гардидаанд.

Омилҳои иқтисодӣ, аз ҷумла болоравии нарх ба ҳомилони энергетикӣ ва воситаҳои дигари моддию техникии дар соҳа истифодашаванда ба рушди кишоварзӣ таъсири манфӣ мерасонанд, ки ин имконияти молистеҳсолкунандагони кишоварзиро ҷиҳати васеъсозии такрористеҳсолкунӣ ва татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ, гузариш ба технологияҳои нави захирасарфакунда ва дар ин замина таъмин намудани татбиқи модели рушди босуръати иқтисодӣ маҳдуд мекунад. Дар натиҷа, вазъи ғайритабӣ ба вучуд омадааст - майдонҳои зиёди заминҳое, ки таъйиноти кишоварзӣ доранд, дар шароити норасоии ҷизои хусусӣ ва афзоиши ҳаҷми воридоти он истифода намегарданд.

Раванди инноватсионӣ дар маҷмӯи агро саноатӣ хусусияти худро дорад, ки он ба истеҳсолоти агро саноатӣ, пеш аз ҳама ба қисми асосии таркибии он - кишоварзӣ алоқаманд аст.

42) Хусусиятҳои асосие, ки ба ташаккул ва рушди пешрафти инноватсионӣ дар маҷмӯи агро саноатӣ таъсир мерасонанд, инҳо мебошанд:

- миқдори зиёди намудҳои маҳсулоти кишоварзӣ;
- гуногунии назарраси минтақаҳои алоҳидаи мамлакат аз рӯи шароити истеҳсолот;
- вобастагии қавии технологияҳои истеҳсолот дар кишоварзӣ ба шароити табиӣ ва иқлимӣ;
- миқдори зиёди шакл ва алоқаҳои гуногуни молистеҳсолкунандагони соҳаи кишоварзӣ бо сохторҳои инноватсионӣ;
- набудани механизми ташкилию иқтисодии мушаххас ва илман асосноки интиқоли дастовардҳои илм ба молистеҳсолкунандагони соҳаи кишоварзӣ, ки ба ин сабаб соҳа дар самти татбиқи инноватсияҳо дар истеҳсолот қафо мондааст.

43) Бо мақсади кам кардани таъсири омилҳои номусоиди зикршуда дар соҳаи кишоварзӣ зарур аст, ки самтҳои зерини дастгирии давлатӣ ва ҳавасмандгардонӣ дар самти фаъолияти инноватсионӣ татбиқ карда шаванд:

- баланд бардоштани самаранокии рушди илмию комплекси агро саноатӣ;
- таъмини меъёрҳо ва ҳуқуқи фаъолияти инноватсионӣ, ҳифзи объектҳои моликияти зеҳнӣ ва ҷорӣ намудани онҳо дар гардиши иқтисодӣ (хоҷагӣ);
- суръатбахшии татбиқи дастовардҳои илм, техника ва таҷрибаи пешқадам дар истеҳсолоти кишоварзӣ;

- рушди инфрасохтори раванди инноватсионӣ, низоми сертификатдихӣ ва пешбурди коркардҳои илмию техникӣ, тайёр кардан ва такмил додани кадрҳо;

- рушд ва такмили фаъолияти иттилоотӣ;

- дастгирии давлатии молистеҳсолкунандагони соҳаи кишоварзӣ ба мақсади барқарорсозии пардохтпазирии онҳо ва имконияти татбиқи фаъолияти инноватсионӣ;

- ташаккули механизми иқтисодии идоракунии ва ҳавасмандгардонии лоиҳаҳои инноватсионӣ дар тамоми соҳаҳои маҷмӯи агро саноатӣ.

44) Фаъолияти инноватсионӣ дар соҳаи маҷмӯи агро саноатӣ ба ҳалли вазифаҳои зерин мутамакказ гардонида мешавад:

- таъмини рақобатпазирии маҳсулоти кишоварзӣ бо роҳи беҳтар кардани сифати он;

- кам кардани хароҷот дар истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ;

- татбиқи технологияи захирасарфакунанда, таҷҳизоти техникӣ ва такмил додани соҳаи аграрӣ;

- таъсиси инфрасохтори инноватсионӣ дар маҷмӯи агро саноатӣ;

- дастгирии фаъолияти инноватсионии институтҳои Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон;

- татбиқи агротехнологияҳои, ки ба даст овардани ҳосили баланд ва аз ҷиҳати экологӣ тозаии маҳсулоти кишоварзиро таъмин мекунанд;

- баланд бардоштани самаранокии таҳқиқоти илмие, ки ҷиҳати ба вуҷуд овардани навъҳои нави рақобатпазир, воридотивазкунандаи зироатҳои кишоварзӣ, коркарди технологияҳои интенсификатсияи истеҳсолоти кишоварзӣ, баланд бардоштани ҳосилхезии хок, истифодаи усулҳои ҳамгирозандаи мубориза бар зараррасонандаҳои кишоварзӣ нигаронида шудаанд;

- рушди биотехнология ва истифодаи дастовардҳои он дар маҷмӯи агро саноатӣ;

- дастгирии коркард ва истифодаи технологияҳои ветеринарӣ;

- таҳияи лоиҳаҳои инноватсионӣ оид ба самтҳои афзалиятноки рушди маҷмӯи агро саноатӣ (рӯйхати лоиҳаҳои пешниҳодшуда дар Замимаи Барнома оварда мешавад).

в) Вазифаҳои рушди инноватсионии соҳаи маориф:

45) Ояндаи соҳаи маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз бисёр ҷиҳат ба сатҳи ташкилӣ ва самаранокии фаъолияти илмӣ, илмию таҳқиқотӣ ва инноватсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олиии касбӣ ва муассисаҳои илмию таҳқиқотии низоми маориф вобастагӣ дорад. Бо дарназардошти ин мақсади стратегӣ - нигоҳдорӣ ва рушди нерӯи илмию техникӣ мактабҳои олх, комплекси илмӣ ва инноватсионии соҳаи маориф, ҳамбастагии илм ва истеҳсолот, тайёр кардани мутахассисони баландихтисос, кадрҳои илмӣ ва илмию оомӯзгорӣ ва нерӯи инноватсионӣ барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоию иқтисодӣ зарур мебошад.

46) Барои ноил гаштан ба ин мақсад ҳалли вазифаҳои зерин зарур аст:

- тараққӣ додани таҳқиқоти илмӣ ҳамчун асоси омодакунии мутахассисони муосир;

- рушди афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ, ки ба такмили соҳаи маориф, беҳтар кардани сифати тайёр кардан ва баланд бардоштани ихтисоси кадрҳои илмию оомӯзгорӣ равона карда шудааст;

- муайян кардани самтҳои афзалиятноки фаъолияти инноватсионӣ дар соҳаи маориф;

- мутобиқатгардонии таҳқиқоти бунёдӣ ва амалӣ ба коркарди технология, маҳсулот ва хизматрасонии инноватсионӣ;

- ташаккул ва равона кардани комплексҳои таълимию илмӣ ва инноватсионии соҳаи маориф ба гузаронидани силсилаи пурраи таҳқиқот ва коркардҳое, ки бо тайёр кардани маҳсулоти ниҳоӣ анҷом меёбанд;

- такмил додани низоми маблағгузорию фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва инноватсионӣ, мутамарказ гардонидани имкониятҳо дар самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқот;

- коркард ва дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ татбиқ намудани технологияҳои инноватсионии таълимию тарбиявӣ;

- фароҳам овардани шароит барои дастгирии ҳуқуқӣ ва ташкилии корхонаҳои хурди инноватсионӣ ва марказҳои инноватсионӣ, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва муассисаҳои дигари таълимӣ таъсис дода шудаанд;

- дастгирии рушди инфрасохторҳои инноватсионӣ (технопаркҳо, марказҳои инноватсионии технологӣ, комплексҳои инноватсионии саноатӣ, марказҳои литсензиядихӣ ва сертификатдихӣ, маркетинг);

- фароҳам овардани шароит барои тайёр кардан ва бозомӯзии кадрҳо дар соҳаи инноватсия ва соҳибкорию илмию технологӣ, ки баландбардории фаъолияти инноватсиониро дар соҳаи маориф ва тичоратикунонии натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ таъмин менамоянд;

- такмил ва рушди заминаи ҳуқуқии илм ва фаъолияти инноватсионӣ, бо дарназардошти ҳифзи моликияти зеҳнӣ ба натиҷаҳои фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва инноватсионӣ, ҷалби объектҳои моликияти зеҳнӣ ба гардиши иқтисодӣ (хоҷагӣ);

- рушди шабакаи ягонаи телекоммуникатсионии соҳаи маориф ва татбиқи истифодаи васеи технологияҳои муосири инноватсионӣ коммуникатсионӣ;

- ҳамоҳангсозии фаъолияти сохторҳои инноватсионии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва муассисаҳои илмию таҳқиқотии соҳаи маорифи мамлакат.

47) Иҷрои вазифаҳои рушди инноватсионии соҳаи маориф имконият медиҳад, ки илм дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба комплекси самаранок амалкунандаи илмию техникӣ ва инноватсионии ҷавобгӯӣ стандартҳои муосири ҷаҳонӣ табдил дода шавад.

г) Вазифаҳои рушди инноватсионии соҳаи тандурустӣ:

48) Мақсади асосии рушди инноватсионии низоми тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон беҳтар кардани саломатии аҳоли мебошад, ки барои он коркард ва дар ташкилотҳои тандурустӣ татбиқ намудани усулҳои баландтехнологии ташхис, табобат ва пешгирии касалиҳо, технологияҳои барқаросозӣ ва бо таъҷиб ба дастовардҳои муосири ҷаҳонӣ дар соҳаи

коркарди технологияҳои инноватсионии биотиббӣ дар амалияи тиббӣ истифода кардани онҳо зарур аст.

49) Барои муваффақ гардидан ба ин мақсадҳо таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ дар муҳимтарин самтҳои зерин пешбинӣ мегардад:

- Касалиҳои сироятӣ. Дар Тоҷикистон чунин касалиҳои сироятӣ мисли гепатитҳои вирусӣ, зуком, сил ва домана паҳн гардидаанд. Вирусҳо ва бактерияҳои, ки боиси ин касалиҳо мегарданд, на танҳо навъи худро таҷйир мекунанд, балки ба доруҳои истифодашаванда мутобиқ мешаванд (асосан ба антибиотикҳо). Бинобар ин, ҷустуҷӯҳои илмӣ ва дастовардҳо дар соҳаи генетика ва иммуногенетикаи вирусҳо ва бактерияҳо имкон мекунанд, ки механизмҳои навътаҷйирдиҳии онҳо фаҳмида шаванд ва ба коркарди усулҳои нави табобат мусоидат намоянд.

- Солимии репродуктивӣ. Гузаронидани таҳқиқоти илмӣ дар ин соҳа барои коркард ва татбиқи усулҳои нави пешгирӣ ва табobati бемориҳои занон дар давраи ҳомиладорӣ ва ҳифзи саломатии онҳо аз таъсири омилҳои манфии муҳити зист беҳад муҳим аст.

- Остеопатия. Сабабҳои бемории остеопатия гуногун аст ва таҳияи тавсияҳо оид ба бартарофсозии онҳо замина барои пешгирӣ ва табobati ин бемории вазнин мебошад.

- Бемориҳои саратонӣ. Масъалаи муҳим ин пешгирӣ ва ташкили пешакии бемориҳои саратонӣ мебошад. Истифодаи дастгоҳҳои муосири ташхис дар мувофиқат бо коркарди усулҳои нави генетикӣ ва радиоимунологии муайян кардани аломатҳои пешакии бемориҳои саратонӣ имкон мекунанд, ки самаранокии табobati ин бемориҳо хеле баланд бардошта шавад.

- Бемориҳои дилу рағҳо. Дар муассисаҳои тиббии Тоҷикистон усулҳои муосири табobati узвҳои хунгард истифода мешаванд. Барои рушди минбаъдаи кардиология ва истифодаи самараноки технологияҳои нави тиббӣ дар муассисаҳои табобатӣ шароити мусоид мавҷуд аст (заминаи моддию техникий муассисаҳои илмӣ ва тиббӣ, кадрҳои баландихтисос, сатҳи баланди таҳқиқоти илмӣ).

- Бозгузшти узвҳо ва технологияи истифодаи ҳучайраҳои бунёдӣ. Усулҳои бозгузшти узвҳо ва истифодаи ҳучайраҳои бунёдӣ дар мамлакатҳои пешрафта хеле босуръат рушд мекунад. Дар айни замон, дар мамлақати мо заминаҳои ин самти тиб гузашта мешаванд, аз ҷумла Маркази транспланталогияи узвҳо ва истифодаи ҳучайраҳои бунёдӣ барои табobati бемориҳои дилу рағҳо ва чигар таъсис дода шудааст. Барои таҳия ва истифодаи лоиҳаҳои инноватсионӣ дар ин самти тиб имкониятҳо фароҳам оварда шудаанд.

- Коркард ва истифодаи доруҳои нави табобатӣ. Новобаста ба он, ки Тоҷикистон аз растаниҳои табобатӣ бой аст, ҳоло аз ашёи хоми маҳаллӣ доруҳои табобатӣ хеле кам коркард мешаванд. Дар айни замон, бисёре аз намудҳои растаниҳои табобатӣ хеле хуб омӯхта шудаанд ва барои коркарди технологияҳои ҳосил кардани доруҳои табобатӣ ва азхудкунии истеҳсолоти он дар корхонаҳои дорусозии мамлакат имконияти мусоид вучуд дорад.

50) Номгӯи лоиҳаҳои инноватсионӣ дар соҳаи тандурустӣ дар Замимаи Барнома оварда мешаванд.

Татбиқи лоиҳаҳои пешниҳодшуда ба рушди минбаъдаи таҳқиқоти илмӣ дар соҳаи тиб ва беҳтарсозии солимии аҳоли мусоидат мекунад.

4. Таъмини молиявии татбиқи Барнома

51) Яке аз шартҳои муҳимтарини татбиқи Барнома ташаккули низоми муассир ва самаранок амалкунандаи маблағгузори фаъолияти инноватсионӣ мебошад. Манбаи асосии таъминоти захиравии амалисозии Барнома маблағгузори давлатии буҷетӣ, ҳамчунин маблағҳои ғайрибуҷетӣ, маблағҳои хусусии ташкилоту корхонаҳое, ки ба истеҳсоли маҳсулоти инноватсионӣ машғуланд, маблағҳои бонкҳо, ташкилотҳои суғуртавӣ ва сохторҳои дигари молиявӣ ба ҳисоб мераванд. Сиёсати молиявӣ бояд ба мутамарказ гардонидани захираву имкониятҳо ба самтҳои асосӣ нигаронида шавад. Ҳукумати мамлакат барои таъсис ва дастгирии инфрасохтори инноватсионӣ, иҷрои лоиҳаҳои инноватсионӣ, ки барои рушди иҷтимоӣ иқтисодии мамлакат аҳамияти муҳим доранд, иҷрои фармоишҳои давлатӣ, ки барои рушди иҷтимоӣ иқтисодии мамлакат аҳамияти муҳим дорад, иҷрои фармоишҳои давлатӣ барои истеҳсоли маҳсулоти инноватсионӣ маблағҳои молиявии мақсаднок ҷудо менамояд. Яке аз самтҳои муҳимтарини маблағгузорӣ аз маблағҳои буҷетӣ тайёр кардани кадрҳо барои фаъолияти инноватсионӣ мебошад. Лозим меояд, ки низоми сиёсати қарзу андоз, пешниҳоди имтиёз ба ташкилоту корхонаҳо, аз ҷумла корхонаҳои хурд ва миёнаи инноватсионӣ, ки маҳсулоти инноватсионӣ истеҳсол меkunанд, такмил дода шавад.

Маблағҳоеро, ки аз рӯи баҳши "Илм" ба муассисаҳои илмӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олх ҷудо мешаванд, дар асоси озмун барои дастгирии лоиҳаҳои ояндадор ва муҳимтарини инноватсионӣ истифода кардан мумкин аст.

Дар назар дошта мешавад, ки ҳангоми қабули қарорҳо оид ба маблағгузори лоиҳаҳои инноватсионӣ равишҳои бозоргонх истифода карда мешаванд, аз ҷумла талаботе, чун рақобатпазирии баланди технология ва маҳсулот, ҷудокунии маблағҳои молиявӣ дар асоси озмун, амалкарди низоми баргашти маблағгузорӣ ва имконияти тичоратикунонии технология ва маҳсулот, самаранокии трансфераи технологияҳо пешниҳод карда мешаванд.

Мебояд, ки таваҷҷӯҳи асосӣ ба ҷустуҷӯи мутобиқати мӯътадили дастгирии давлатӣ бо маблағгузори тичоратӣ дар заминаи таъсис ва амалкарди фондҳои венчурии рушди технологӣ - сохтори асосии тичоратикунонии лоиҳаҳои инноватсионӣ равона карда шавад, ки он ҷалб ва хароҷоти самаранокро бо баргардонидани захираҳои молиявӣ ва моддӣ таъмин менамояд. Фондҳои венчуриро, ки ба инвеститсияҳо дар сармои ташкилотҳои инноватсионӣ махсусгардонида шуда мебошанд, аз ҳисоби маблағҳои корхонаҳое, ки ба фаъолияти инноватсионӣ машғуланд,

маблағҳои бонкҳо, ташкилотҳои суғуртавӣ ва сохторҳои дигари молиявӣ таъсис додан мумкин аст.

Бо мақсади дастгирии фаъолияти инноватсионӣ таъсиси Фонди инноватсионии Тоҷикистон, фондҳои инноватсионии мақомоти ҷумҳуриявӣ идораи давлатӣ, ташкилотҳои дигари давлатии тобеи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ мегардад.

52) Барои иҷрои чорабиниҳои Барнома манбаъҳои ғайрибучетии маблағгузорӣ - маблағҳои хусусии ташкилоту корхонаҳое, ки ба истехсоли маҳсулоти инноватсионӣ машғуланд, фондҳои ғайрибучетии инвеститсионӣ ва инвесторҳои хусусӣ, ки дар баланд бардоштани сифати маҳсулот ва хизматрасониҳо манфиатдор мебошанд, қарзҳои бонкҳои тичоратиро истифода кардан мумкин аст. Ба сифати манбаъҳои ғайрибучетии маблағгузорӣ ҳамчунин маблағҳои ташкилотҳои инноватсионӣ ва инвеститсионии хориҷӣ, фондҳо ва ширкатҳои хориҷӣ, сарпарастҳо (спонсорҳо) ва манбаъҳои дигар низ истифода шуда метавонанд, агар ҷудокунҳ ва истифодаи ин маблағҳо хилофи қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон набошанд.

Нишондиҳандаҳои дурнамои мақсадноки хароҷоти молиявӣ, манбаъҳо ва ҳаҷми маблағгузориҳо зимни таҳияи чорабиниҳои алоҳидаи Барнома муайян карда мешаванд. Нишондиҳандаҳои хароҷоти молиявиро вобаста ба имкониятҳои бучети давлатӣ, воридоти воқеии маблағҳои ғайрибучетӣ ва аниқшавии талабот ба маблағҳои молиявӣ таҷйир додан мумкин аст.

5. Идоракунии татбиқи Барнома. Мониторинг, нишондиҳандаҳо ва арзёбии самаранокии татбиқи Барнома

53) Идоракунии татбиқи Барнома ва назорати рафти иҷрои чорабиниҳои Барнома ба зиммаи Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон вогузор мешавад. Дар назди Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон Шӯрои Ҳамоҳангсозии Экспертӣ оид ба идоракунии амалисозии Барнома таъсис дода мешавад, ки ба ҳайати он намоёндагони вазорату идораҳо, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои илмҳои соҳавӣ, муассисаҳои таҳсилоти олх, корхонаву ташкилотҳое, ки ба татбиқи Барнома вобаста карда шудаанд, шомил мегарданд.

54) Вазифаи асосии Шӯрои Ҳамоҳангсозии Экспертӣ назорат ва Ҳамоҳанг сохтани фаъолияти инноватсионӣ мебошад. Ба сифати асбоби назорат мониторинги фаъолияти инноватсионӣ истифода мешавад. Индикаторҳои миқдории зерини татбиқи Барнома қабул карда мешаванд:

- хароҷоти дохилӣ ба таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ (бо фоизҳо аз Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ);

- таносуби маблағҳои ғайрибучетӣ дар хароҷоти дохилӣ ба таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ (фоиз);

- миқдори кормандони машғул ба таҳқиқот ва коркардҳои илмӣ аз рӯи ҳисоби 10 ҳазор шахсони машғул дар иқтисодиёт (нафар);

- зариб (коэффисиент)-и фаъолияти ихтироъкорӣ (миқдори дархостҳои патентӣ ба ихтироот, ки аз тарафи дархосткунандагони миллий дар мамлакат пешниҳод шудаанд, аз рӯи ҳисоби 10 ҳазор аҳоли);

- таносуби технологияҳои пешқадами истехсолии истифодашаванда, ки объектҳои моликияти зехниро фаро мегиранд, ба миқдори умумии онҳо (фоиз);

- таносуби ташкилотҳои саноатӣ, ки инноватсияҳои технологиро истифода мекунанд, бар миқдори умумии ташкилотҳои инноватсионӣ (фоиз);

- таносуби маҳсулоти саноатии инноватсионӣ дар содироти (экспортӣ) маҳсулоти саноатӣ (фоиз);

- таносуби ташкилотҳои саноатӣ, ки инноватсияҳои ташкилиро амалӣ мегардонанд, ба миқдори умумии ташкилотҳои саноатӣ (фоиз);

- миқдори чузъҳои таъсисёфтаи инфрасохтори низоми миллии инноватсионӣ (адад);

- миқдори фондҳои давлатӣ ва ғайрибучетӣ, ки таҳқиқоти илмӣ, коркардҳо ва тижоратикунонии технологияҳо, миқдори фондҳои венчуриро дастгирӣ мекунанд (адад);

- таносуби ташкилотҳои илмие, ки ба шабакаи Интернет дастрасӣ доранд, ба миқдори умумии ташкилотҳои илмӣ (фоиз).

55) Рафти татбиқи Барномаи Шӯрои Ҷамъиятҳои таҳқиқоти эксперти баррасӣ менамояд; аҳамият ва самаранокии чораҳоеро, ки ба ҳалли вазифаҳо ва ноилшавӣ ба мақсадҳои Барнома равона карда шудаанд, арзёбӣ мекунад; пешниҳодҳоро оид ба беҳтарсозии корҳои ташкили чихати назорати иҷроии чорабиниҳои Барнома мавриди баррасӣ қарор медиҳад.

Ҷамъоварӣ, ҷамъбасти ва арзёбии мавод оид ба иҷроии чорабиниҳои Барнома, таҳлили масъалаҳои пайдошуда, омодагии пешниҳодҳо оид ба таҳияи лоиҳаҳои инноватсиониро сохторҳои дахлдори Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва иҷрокунандгони дигари Барнома амалӣ менамоянд.

56) Нақшаи чорабиниҳо оид ба татбиқи Барномаи рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020 ва Номгуи муҳимтарин лоиҳаҳои инноватсионие, ки иҷроии онҳо дар солҳои 2011- 2020 ба нақша гирифта шудааст замима мегарданд.

НАҚШАИ
чорабиниҳо оид ба татбиқи Барномаи рушди инноватсионии
Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020

№	Чорабиниҳо	Иҷрокунандагон	Мӯҳлати иҷро, солҳо
1.	Таъсис додани Шӯрои ҳамоҳангсозии экспертӣ оид ба идоракунии татбиқи Барнома	Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011
2.	Таъсис додани Интернет-портали Барнома	Маркази миллии патенту иттилооти Вазораи рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2013
3.	Тартиб додани Номгӯи лоиҳаҳои инноватсионӣ	Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон	1 маротиба дар 3 сол
4.	Ташаккул ва тақомули низоми тайёр кардан, такмил ва баланд бардоштани таҳассуси мутахассисон дар соҳаи фаъолияти инноватсионӣ	Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, корхонаву ташкилотҳое, ки ба фаъолияти инноватсионӣ машғуланд	2011-2020
5.	Қабули чораҳо оид ба дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии фаъолияти ихтироъкорӣ ва корҳои патентиву литсензионӣ	Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муассисаҳои илмию таҳқиқотии соҳавӣ, муассисаҳои таҳсилоти олий, Маркази миллии патенту иттилоотии Вазорати рушди иқтисод ва савдои ҚТ	2011-2020
6.	Таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар самти фаъолияти инноватсионӣ	Вазорату идораҳо, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати адлияи Ҷумҳурии	2011-2020

		Тоҷикистон	
7.	Таъсиси заминаи моддию техникӣ ва технологии фаъолияти инноватсионӣ (паркҳои илмию технологӣ, марказҳои инноватсионӣ, тичорат-инкубаторҳо, марказҳои иттилоотӣ ва маркетинг, марказҳои трансфераи технологияҳо ва ғайра)	Вазорату идораҳо, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муассисаҳои таҳсилоти олии, корхонаҳо, ширкатҳо, ташкилотҳо	2011-2020
8.	Таҳияи лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дастгирии фаъолияти инноватсионӣ»	Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	2012
9.	Таҳия ва қабули барномаҳои соҳавии рушди инноватсионӣ	Вазорату идораҳои дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон	2012-2013
10.	Таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди инноватсионии корхонаҳо	Вазорату идораҳои дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон	2012-2013
11.	Таҳия ва иҷрои Нақшаи чорабиниҳо оид ба татбиқи Барномаи байнидавлатии мақсадноки ҳамкориҳои инноватсионии давлатҳои аъзои ИДМ дар давраи то соли 2020	Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазорату идораҳои дахлдор, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои илмҳои соҳавӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии	2012
12.	Озмуни лоиҳаҳои инноватсионӣ, ки аз тарафи Фонди президентии таҳқиқоти бунёди гузаронида мешаванд	Шӯрои Фонди президентии таҳқиқоти бунёди	2012-2016
13.	Озмуни лоиҳаҳои инноватсионӣ, ки аз тарафи Фонди инноватсионии Тоҷикистон, фондҳои инноватсионии мақомоти ҷумҳуриявии идораи давлатӣ ва ташкилотҳои давлатӣ ташкил карда мешаванд.	Фонди инноватсионии Тоҷикистон, фондҳои инноватсионии мақомоти ҷумҳуриявии идораи давлатӣ ва ташкилотҳои давлатӣ	2013-2017

НОМГҶИ

муҳимтарин лоиҳаҳои инноватсионие, ки иҷрои онҳо тайи солҳои 2011-2020 ба нақша гирифта шудааст

№	Номи лоиҳа	Таҳиягари лоиҳа	Мӯҳлати иҷро, солҳо	Натиҷаҳои ниҳой, самараи иқтисодӣ	Вазорату идораҳо, ва ташкilotу корхонаҳое, ки дар он ҷо технологияи инноватсионӣ истифода шуда метавонад
1.	Таҳия ва татбиқи моделҳои математикии мӯтадилгардонии речаҳои танзими ҷараёни об барои гидроэнергетика ва обёрӣ	Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2015	Самаранокии истифодаи захираҳои обию энергетикӣ баланд мегардад	Вазоратҳои энергетика ва саноат, мелиоратсия ва захираҳои об
2.	Соختани дастгоҳи фотоэлектрикии офтобии бо тавоноии электрикии 2,0 кВт	Маркази таҳқиқ ва татбиқи манбаъҳои барқароршавандаи энергияи назди Институти физикаю техникаи ба номи С.У.Умарови Академияи илмҳои ҚТ	2011-2014	Истеҳсоли васеи дастгоҳи офтобии фотоэлектрикӣ бо тавоноии электрикии 2,0 кВт имкон медиҳад, ки масъалаи бо нерӯи барқ таъмин намудани ноҳия-ҳое, ки дар онҳо рӯзҳои офтобӣ зиёд буда, норасоии нерӯи барқ мавҷуд аст, ҳал шавад	Вазоратҳои энергетика ва саноат, кишоварзӣ, мелиоратсия ва захираҳои об маориф, тандурустии ҚТ
3.	Коркард ва истифодаи технологияҳои ҳосил кардани кремний аз кварситҳои Тоҷикистон	Муассисаи давлатии илмию таҷрибавӣ ва истеҳсолии Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2012-2016	Иҷрои лоиҳа имкон медиҳад, ки технологияи ватании ҳосил кардани кремнийи поли- ва монокристаллӣ ҳамчун маводи нимноқилӣ барои соختани унсурҳои офтобӣ истифода шаванд.	Вазоратҳои энергетика ва саноат, мелиоратсия ва захираҳои об, маориф, тандурустии ҚТ

4.	Коркард ва истифодаи технологияи ҳосил кардани хӯлаҳои нав дар асоси алюминий бо нишондиҳанда-ҳои бехтари истифодабарӣ	Институти химияи ба номи В.И.Никитини Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2012-2016	Истифодаи хӯлаҳои алю-минийасос имкон медиҳад, ки мӯҳлати истифодабарии қисмҳои мошину таҷҳизот зиёд карда шавад,	Вазорати энергетика ва саноати ҶТ
5.	Коркард ва азхудкунии технологияи бевакуумии истеҳсоли лигатурҳои алюминийстронсий ва алюминийбарий барои истеҳсолоти рехтагарӣ	Институти химияи ба номи В.И.Никитини Академияи илмҳои ҶТ, Муассисаи илмию таҷрибавӣ ва истеҳсолии Академияи илмҳои ҶТ	2012-2020	Имкониятҳои содиротии корхонаҳое, ки маснуоти мошинсозӣ истеҳсол мекунанд, афзун мегарданд	ҶСК «Тамохуш»-и Корхонаи кӯҳии металлургии Исфара
6.	Истифодаи технологияҳои гуногуни физикӣ ва химиявӣ барои барқарор сохтани сатҳҳои қисмҳои фарсудагардидаи таҷҳизот ва мошинҳо	Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон	2014-2019	Технологияи нави барқарор-созии сатҳҳои фарсудаи қисмҳои мошину таҷҳизот коркард мешавад. Самаранокии иқтисодӣ – ин ниғаҳдорӣ ва барқарорсозии қисмҳои таҷҳизоту мошинҳо мебошад	Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон
7.	Коркард ва азхудкунии технологияи такмил ва истифодаи антрацит дар соҳаи саноат	Институти илмию таҳқиқотии саноати Вазорати энергетика ва саноати ҶТ	2012-2020	Дар асоси антрацит барои соҳаи саноат ашёи хом ба вучуд оварда мешавад	Корхонаи коркарди ангишти «Назар Айлоқ», КВД«Нафт, газ ва ангишт»
8.	Коркард ва ҷорӣ намудани технологияи ҳосил кардани гилҳок аз кони Курговад (Помири Ғарбӣ) барои истеҳсоли алюминий	Институти илмию таҳқиқотии саноати Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2015	Дар истеҳсоли алюминий гилҳои маҳаллӣ ба таври васеъ истифода мешавад	Вазорати энергетика ва саноати ҶТ, КВД «ТАЛКО», Саридораи геологияи назди Ҳукумати ҶТ

9.	Коркард ва истифодаи технологияи ганигардони маъданҳои фосфоритдори кони Қаротоғ ва ҳосил кардани нуриҳо аз орди фосфорӣ	Институти илмию таҳқиқоти саноати Вазорати энергетика ва саноати ҚТ, Институти химияи ба номи В.И.Никитини Академияи илмҳои ҚТ, Институти илмию таҳқиқоти Донишгоҳи миллии Тоҷикистон	2011-2013	Ҳаҷми маҳсулоти истеҳсолшаванда 3 ҳазор тоннаро дар 1 сол, самаранокӣ – 342 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад. Ҳиссаи зиёди талаботи соҳаи кишоварзӣ ба нуриҳои фосфорӣ таъмин карда мешавад	Вазорати энергетика ва саноат, кишоварзии ҚТ, Корхонаи муштараки «Тоҷик Азот»
10.	Коркард ва татбиқи технологияи тоза кардани обҳои чоҳӣ (шахтавӣ) ва захбурии партовгоҳҳои саноати урани бо истифодаи маводи хоми маҳаллӣ	Агентии амнияти ядрои ва радиатсионии Академияи илмҳои ҚТ, Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи илмҳои ҚТ	2011-2016	Схемаи технологияи чудо карда гирифтани уран аз обҳои урандори партов-ҳои саноати урани бо сорбентҳои маҳаллӣ кор-кард мешавад, ки истифодаи он барои тоза кардани об ва беҳтар гардонидани ҳолати минтақа имкон медиҳад	Вазорати энергетикаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати ҚТ, КВД «Востокредмет»
11.	Ихтирои навҳои нави пахтаи маҳиннаҳ ва миёнаҳ дар асоси истифодаи аломати клейстогамия	Институти зироаткории Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Институти ботаника, физиология ва генетикаи растании Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2020	Навҳои пахтаи миёнаҳ бо типҳои IV наҳ ва пахтаи маҳиннаҳ бо типҳои I-II наҳ бо хусусияти дурудароз нигоҳ доштани тозагии навъ офарида мешавад. Ҳосилнокии пахта 15-20% зиёд шуда, самаранокии иқтисодӣ аз 1 га 5-6 ҳазор сомони ро ташкил менамояд	Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ
12.	Селексияи навъи гандум бо устувории сироятпазирӣ нисбати касалиҳои занги зард ва сиёҳтоб	Институти зироаткории Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон	2010-2016	Дар натиҷаи селексияи мақсадноки гандум бо устувории сироятпазирӣ нисбати касалиҳои занги зард ва сиёҳтоб навҳои нави гандум офарида мешаванд, ки ҳосилнокии онҳо ба 30-40% зиёд мегардад. Самараи иқтисодӣ аз 1 га киштзори гандум 3 ҳазор сомони ро ташкил менамояд	Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ

13.	Коркард ва чорӣ намудани технологияи бунёди боғҳои интенсивии себ, нок ва гелос бо истифодаи такпайвандҳои тухмӣ ва қадпаст	Институти боғпарварию сабзавоткорӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон	2011-2020	Бо истифодаи пайванди мобайнӣ дар такпайванди тухмӣ ва қадпаст дар 1 га чойгир намудани ниҳолҳо аз 400 то 2500 беҳ зиёд гашта, ҳосилнокии май-донҳо 2-3 маротиба меаф-зояд. Самараи иқтисодӣ аз 1 га майдони боғ 12-15 ҳазор сомони ро ташкил менамояд	Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, хоҷагиҳои соҳаи боғдорӣ
14.	Коркарди технологияи парвариши тухмии солимгардонидашудаи картошка бо истифодаи усулҳои нави биотех-нологӣ	Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи илмҳои ҶТ, Институти боғпар-варию сабзавоткорӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон	2011-2015	Технологияи нави пар-вариши тухмии солимгардонидашудаи картошка коркард ва барои татбиқ тавсия шуда хароҷоти маблағ барои ба даст овардани тухмии баландсифати картошка хеле кам мегардад ва ҳосилнокии картошка то 20% баланд бардошта мешавад	Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, хоҷагиҳои соҳаи картошкапаварӣ
15.	Истифодаи усулҳои биотехнологӣ дар соҳаи чорводорӣ	Институти чорво-дорӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон	2013-2017	Бо истифодаи усулҳои биотехнологӣ маҳсулнокии чорво ва наслнокии он 40-60% беҳтар мегардад. Самаранокии иқтисодӣ аз рӯи ҳисоби ба 1 сар чорвои калони шох-дор 280 сомонӣ ва аз рӯи ҳисоби ба 1 сар чорвои хурди шохдор 120 сомони ро ташкил медиҳад	Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ
16.	Истифодаи иловаҳои ғайрианъанавии маъдандор дар хӯроки парранда ва чорво	Институти чорво-дорӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон	2011-2015	Истифодаи иловаҳои ғайрианъа-навии минералдори маҳаллӣ (оҳаксанг, гили бута ва ғайра) дар хӯроки парранда ва чорво барои беҳтар шудани маҳсулноки, ҳазмшавии хӯрок ва пастшавии нархи аслии маҳсулот ба 10-20 фоиз мусоидат менамояд	Вазорати кишоварзии ҶТ, КВД «Саноати паррандапаварии Тоҷикистон», хоҷагиҳои деҳқонӣ шахсии парранда-паварӣ ва чорводорӣ

17.	Коркарди вакцина аз штаммҳои таҳҷой бар зидди касалии гули бузҳо	Институти ветеринарии Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон	2011-2015	Истифодаи вакцинаҳо бар зидди касалии гули бузҳо аз штаммҳои таҳҷой самарабахшии эпизоотии онро нисбат ба вакцинаҳои истеҳсоли хориҷӣ 10-15 фоизро ташкил медиҳад. Самараи иқтисодӣ аз рӯи ҳисоби ба 1000 сар буз 200 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад	Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, хоҷагиҳои чорводорӣ
18.	Истифодаи хайлаҳои (популятсияҳои) микроорганизмҳои маҳаллӣ дар истеҳсоли маводи биологӣ	КИИ «Маводи биологӣ»-и Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон	2011-2015	Аз хайлаҳои микроорга-низмҳои ватанӣ маводи биологӣ ва ташхисии ватанӣ истеҳсол мегарданд. Самаранокии иқти-содии он ҳар сол аз 5 то 7 млн. сомони ро ташкил медиҳад	Вазорати кишоварзии ҶТ, Хадамоти назорати байторӣ ва саноати микробиологӣ
19.	Такмили усулҳои иммуно-радиологӣ, молекулию генетикии ташхис ва табобати бемориҳои музмини вирусии чигар ва карсиномаи гепатоселлюларӣ	Институти гастроэн-терологияи Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2020	Ташхис ва табобати саривактии гепатити вируси пешгирии сиррози чигар ва карсиномаи гепатоселлюларӣ такмил дода мешавад	Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон
20.	Такмили усулҳои иммуногенетикии баҳодихии устувории бактерияҳо, ки боиси бемории сил ва домана бо антибиотикҳо ва мониторинги молекуляриву генетикӣ ва серологии зукомдар ҶТ мегарданд	Пажӯҳишгоҳи илмию таҳқиқоти тибби профилактикии Тоҷикистон	2011-2020	Натиҷабахшии ташхис ва профилактикаи бемории сил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баланд мешавад	Муассисаҳои тиббӣ
21.	Истифодаи маркирҳои ангиогенезу апоптоз дар ҳамроҳак ва профили ситокинҳои модару кӯдак барои таъмини беҳатарии ҳомила ва таваллуд	Пажӯҳишгоҳи илмию таҳқиқоти акушерӣ, гинекологӣ ва перинатологии Тоҷикистон	2011-2020	Истифодаи усулҳои нав ва таъмини ҳомиладории беҳатар муриши пери- ва неонаталиро кам мегардонад	Муассисаҳои тиббӣ

22.	Коркард ва истифодаи усулҳои беҳтар гардонидани солимии репродуктивӣ, паст кардани хатари омилҳои техногенӣ ва иқлиму ҷуғрофӣ ба ҳомиладорӣ занон	Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино	2011-2020	Истифодаи усулҳои кор-кардшуда имкон медиҳад, ки солимии репродуктивии занон беҳтар карда шавад	Муассисаҳои тиббӣ
23.	Коркард ва татбиқи технологияҳои навтарини пешгирӣ ва табобати остеопатия	Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино	2011-2020	Истифодаи усулҳои кор-кардшуда самаранокии табобати остеопатияро баланд мебардорад	Муассисаҳои тиббӣ
24.	Коркард ва татбиқи усулҳои нави пешгирӣ, ташхис ва табобати бемории саратон	Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Маркази ҷумҳуриявии илмии саратоншиносӣ	2011-2020	Ҷои ташхиси бемории саратон дар марҳилаҳои аввал ва миқдори табобатгирифтагон меафзояд, хароҷот ба табобат кам мешавад, маъҷубӣ ва муриш кам мегардад	Муассисаҳои тиббӣ
25.	Коркард ва татбиқи технологияҳои ангиопластика ва стентгузорӣ эндovasкулярӣ шараёнҳои периферикӣ	Маркази ҷумҳуриявии илмии ҷарроҳии дилу рағҳо ва қафаси сина	2011-2020	Истифодаи технологияҳои нав имкон медиҳад, ки муддати бистарикунонӣ, ҳаҷми амалиёт ва аворизҳои ҷарроҳӣ, фавт ва маъҷубшавии беморон кам карда шавад	Вазорати тандурустии ҚТ, Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии ҚТ, Маркази беморҳои дил
26.	Истифодаи технологияҳои пешқадами трансплантология ва истифодаи хучайраҳои бунёдӣ	Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино	2011-2020	Технологияҳои нав дар самти пайвандсозии узвҳо ва истифодаи хучайраҳои бунёдӣ аз худ карда мешаванд	Муассисаҳои тиббӣ
27.	Ҷорӣ намудан ва тақмили технологияи инноватсионӣ дар ҷарроҳии барқарорсозӣ - тармимӣ ва таъҷилии кӯдакон	Донишгоҳи тақмили ихтисоси баъдидипломии кормандони тибби Тоҷикистон, Маркази ҷумҳуриявии илмию таълимӣ ҷарроҳии барқарорсозӣ	2011-2020	Миқдори давраҳои амалиётҳо, фавт, маъҷубон ва бошиши кӯдакон дар беморхонаҳо кам мегардад	Муассисаҳои тиббӣ

28.	Коркард ва татбиқи технологияҳои нави эндоэкспрессия дар амалиёти эндодонтия	Маркази ҷумҳуриявӣ илмӣ стоматологӣ	2011-2020	Муолиҷаи эндодонтии дандонҳо беҳтар мегардад	Муассисаҳои тиббӣ
29.	Коркарди технологияи муосири ҳосил кардани доруҳои нав дар асоси маводи шифобаҳши Тоҷикистон	Институти гастроэнтерология Академияи илмҳои тибби назди Вазорати тандурустии ҚТ, Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Маркази илмию таҳқиқотии коркарди доруҳои табобатӣ	2011-2020	Истеҳсоли доруҳои ватанӣ барои гузаронидани таҳлили тоқлиникавӣ ва клиникавӣ мувофиқи талаботи GMP ба роҳ монда мешавад. Истеҳсоли доруҳои нав ба рушди саноати дорусозии Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамояд	Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон
30.	Такмили технологияи ҳосил кардани пектини хеле хуб тозакардашуда барои саноати озуқаворӣ	Институти химия ба номи В.И.Никитини Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2015	Технологияи пешниҳодшаванда имкон медиҳад, ки пектини хеле хуб тозакардашуда бе исти-фодаи кислотаҳо, асосҳо, намакҳои маъданӣ ва спирти этилӣ истеҳсол карда шуда, системаи моддаҳои доругӣ ба даст оварда шавад, ки ин назорати баровардани онҳоро аз рӯда имкон медиҳад	Корхонаҳои саноати озуқаворӣ
31.	Такмили технологияи тайёр намудани ҳомилони модаҳои доругӣ дар асоси пектин (гидрогелҳо, микрокапсулаҳо, эмулсияҳо)	Институти химия ба номи В.И.Никитини Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	2011-2015	Ин технология имкон медиҳад, ки системаи моддаҳои доругӣ ба даст оварда шавад ва раванди баровардани онҳо аз рӯда назорат карда шавад	Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон, корхонаҳои дорусозӣ

32.	Такмили технологияи ҳосил кардани доруи «Трионин», ки қобилияти об кардани сангҳои холестеринӣ ва захраро дорад.	Институти химияи ба номи В.И.Никитини Академияи илмҳои ҚТ, Институти гастроэнтерологияи Академияи илмҳои тиббии назди Вазорати тандурустии ҚТ	2011-2015	Ба шарофати қобилияти нодири доруи Трионин сангҳои холестеринӣ ва захра об шуда, самаранокии табобати бемории санги захра баланд мешавад	Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон, корхонаҳои дорусозӣ
33.	Коркарди технологияи чудо кардан, омӯзиши таркиб ва истифодаи равғани эфирии растаниҳои доругии Тоҷикистон	Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон	2011-2015	Дар истеҳсолот технологияҳои нави ҳосил кардани доруи табобатӣ аз растаниҳои доругӣ истифода мешавад	Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон